

Останній лист від твого коханого
Джоджо Мойес

Зім'ятий аркуш, слова, що линуть від серця: ніжні, пристрасні, ширі... Вони вразили Дженніфер. Після жахливої автокатастрофи вона нічого не могла пригадати: ані обставин аварії, ані рідних, ані чоловіка. А ці рядки пробудили в її душі якусь згадку, і...

Через півстоліття ті самі слова на пожовклому аркуші прочитає журналістка Еллі Говорт. Хто написав цього листа і що сталося з Дженніфер? Розпочинаючи пошуки чужого кохання, Еллі й гадки не мала, що зробила крок назустріч власному.

Джоджо Мойес

Останній лист від твого коханого

© Jojo's Mojo Ltd, 2010

© Shutterstock.com / wavebreakmedia, Potstock, spaxiax, обкладинка, 2017

© Nemiro Ltd, видання українською мовою, 2017

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад та художнє оформлення, 2017

Останній лист від твого коханого

Чарльзу, який одного разу залишив записку

З днем народження! Надсилаю також і подарунок. Сподіваюся, він тобі сподобається...

Сьогодні я особливо багато про тебе думаю... Сьогодні я зрозуміла, що хоч і люблю тебе, та не кохаю по-справжньому. Я не відчуваю, що ти саме той єдиний, призначений мені долею. Однак, як би там не було, я сподіваюся, що тобі сподобається подарунок і що ти чудово відсвяткуєш свій день народження.

Жінка до чоловіка, у листі

Пролог

Пізніше, цілую

Еллі Говорт розгледіла нарешті своїх друзів крізь натовп та почала продиратися до них у дальній куток пабу. Підійшовши до столика, вона кинула свою сумку біля стільця й дістала телефон. «О, а вони вже готові», – подумала Еллі. На столику стояли порожні пляшки, друзі чудно говорили, безглуздо розмахували руками та голосно сміялися.

– Ти спізналася, – Нікі демонстративно подивилася на годинник і пригрозила Еллі пальцем. – Тільки не треба розповідати нам цих історій: «Я мусила дописати статтю».

– Я брала інтерв'ю в однієї дуже ображеної дружини члена парламенту. Ну, пробачте! Це для завтрашнього випуску, – говорить, виправдовуючись, Еллі та сідає на вільне місце. Вона наливає залишки вина собі в келих і кладе телефон у центр столика. – Пропоную обговорити чергове дратівливе слово. Сьогодні воно звучить як «пізніше».

– «Пізніше»?

– Ага, як спосіб дати зрозуміти, що розмову завершено. Як гадаєте, «пізніше» – це завтра чи сьогодні? Чи це такі собі огидні підліткові відмазки, що насправді нічогосінько не означають?

Нікі поглянула на екран телефону.

– Тут написано «пізніше» і ще «цілую». Це щось на кшталт «на добраніч». Мені здається, це означає «до завтра».

– Звісно ж, завтра, – приєднується до обговорення Корінн. – «Пізніше» завжди означає «завтра». Або навіть «післязавтра», – трохи замислившись, додає вона.

– Доволі невимушене повідомлення.

– Невимушене?

– Ну, я могла б сказати щось подібне своєму поштареві.

– І поцілувала б його?

– Чому б ні? – хитро всміхнулася Нікі. – У мене доволі милий поштар.

Корінн уважно прочитала повідомлення ще раз.

– Мені здається, ти несправедливо його звинувачуєш, – промовила дівчина. – Може, він мав на увазі, що зайнятий і йому терміново потрібно бігти у справах.

– Звісно ж, до дружини, наприклад, – втрутився у розмову Дуглас, і Еллі застерезливо подивилася на нього.

– Що такого? – промовив він. – Тобі не здається, що ти вже пройшла той етап, коли потрібно розшифровувати прихований зміст повідомлень?

Еллі робить ковток вина і нахиляється над столом.

– Гарзд. Якщо ти збираєшся читати лекцію, мені потрібно ще випити.

- Мені здається, якщо ваші стосунки настільки близькі, щоб займатися сексом в офісі, ти можеш спокійно запитати, що він мав на увазі, коли писав це повідомлення. За чашкою кави, наприклад. Чи це настільки складно для тебе?

- А про що він іще писав? Тільки не кажи, що про секс у нього в офісі.

Еллі бере телефон і починає гортати повідомлення: «З дому телефонувати незручно. Наступного тижня буду в Дубліні, але точно ще не знаю коли. Пізніше. Цілую».

- Він залишає собі шлях для відступу, - говорить Дуглас.

- А може, він просто ще не знає...

- Тоді б він написав: «Зателефоную з Дубліна» або ще краще: «Придбав тобі квиток до Дубліна».

- А дружина його з ним іде?

- Він ніколи не бере її з собою. Це ж службове відрядження.

- Може, він бере з собою ще кого-небудь, - пробурмотів Дуглас, потягуючи пиво.

- Господи! Наскільки ж усе було простіше, коли чоловікам потрібно було телефонувати, щоб поговорити з жінками. - Нікі замислено підвела погляд угору. - Тоді принаймні можна було за голосом визначити ступінь його небажання з тобою розмовляти.

- Еге ж, - пирхнула Корінн. - І жінки годинами сиділи біля того телефону, чекаючи дзвінка.

- А скільки безсонних ночей...

- Постійно перевіряти, чи йде гудок...

- А тоді хутко кидати слухавку - раптом він телефонує якраз у цю мить.

Дівчата сміються, й Еллі розуміє, що вони мають рацію. І все ж таки якась маленька частинка її хоче, аби екран телефону засвітився від вхідного дзвінка. Але вона чудово розуміє, що цього не трапиться, адже вже пізно і «з дому незручно».

Дуглас пропонує провести Еллі додому. З їхньої компанії лише він знайшов собі другу половинку. Однак Елена, його дівчина, - важлива персона у світі піар-технологій, і частенько затримується на роботі до десятої-одинадцятої вечора. Вона абсолютно не проти, що Дуглас іноді зустрічається зі своїми давніми подругами. Кілька разів він брав дівчину з собою, але їй було надзвичайно складно зрозуміти левову частку старих жартів та розповідей про спільних знайомих - і це не дивно, адже вони дружать уже більше п'ятнадцяти років. Тому вона не заперечує, аби Дуглас зустрічався з друзями без неї.

- То що, хлопче, як у тебе справи? - Еллі пхає його в бік, показуючи, що потрібно обійти візок із супермаркету, який хтось необачно залишив на тротуарі. - Знову мовчав увесь вечір. Чи я все прослухала?

- Нічого нового, - відповідає Дуглас і на мить запинається. - Хоча, ти знаєш, є дещо. Е-е-е... Єлена хоче дитину, - говорить він, засовуючи руки в кишені.

- Нічого собі! - здивовано дивиться на нього Еллі.

- І я теж цього хочу, - похапцем додає Дуглас. - Колись ми вже говорили з нею про це, але зараз вирішили, що немає сенсу чекати вдалого моменту, адже навряд чи він взагалі коли-небудь настане. То навіщо тягнути?

- Ти невиправний романтик.

- Я... ну, не знаю... Насправді я дуже щасливий. Єлені не доведеться кидати роботу - за дитиною доглядатиму я. Звісно, якщо все складеться вдало, сама розумієш...

- Ти справді цього хочеш? - запитує Еллі, намагаючись зберігати спокій.

- Так. Робота все одно не приносить мені жодного задоволення, і, чесно кажучи, вже давно. Єлена ж заробляє багато грошей. Мені здається, сидіти цілими днями з дитиною буде весело.

- Бути батьком - це не просто «сидіти цілими днями з дитиною», - промовила Еллі.

- Знаю-знаю. Під ноги дивися, - він обережно бере її під лікоть, щоб обійти калюжу. - Але я готовий до цього. Набридло вже щовечора просиджувати у барах. Я хочу перейти на наступний рівень. Це зовсім не значить, що мені не подобаються наші посиденьки, просто іноді я замислююсь над тим, чи не пора нам трохи... подорослішати, чи що.

- Тільки не це! - кричить Еллі, вхопившись за його рукав. - Ти перейшов на темний бік!

- Але ж я не ставлюся до роботи так, як ти. Для тебе це - все, правда ж?

- Майже все, - погоджується Еллі.

Вони проходять мовчки кілька кварталів, здалеку линуть звуки сирен, чутно гуркання дверцят машин та приглушений голос міста. Еллі подобається ця частина вечора, коли вона проводить час зі своїми друзями і може бодай ненадовго забути про ту невизначеність, яка пронизує решту її життя. Вона провела чудовий вечір у пабі, а тепер прямує до своєї затишної квартири. Вона здорова. У неї є кредитка з великим невикористаним лімітом, плани на вихідні, а ще, на відміну від решти компанії, у неї немає жодної сивої волосинки. Життя прекрасне.

- Ти коли-небудь думала про неї? - запитує Дуглас.

- Про кого?

- Про дружину Джона. Думаєш, вона знає?

Згадка про Джонову дружину розсіяла радість Еллі.

- Не знаю, - відповіла вона. І, не дочекавшись від Дугласа ніякої реакції, додала: - Я б точно здогадалася, якби була на її місці. Він говорить, діти для неї набагато важливіші. Іноді я навіть кажу собі, що вона може відчувати полегшення, що їй не потрібно турбуватися про нього. Я маю на увазі, їй не потрібно робити його щасливим.

- Ти видаєш бажане за дійсність.

- Можливо. Але, якщо чесно, то відповідь - ні. Я не думаю про неї і не почуваюся винною. Мені здається, якби у них все було добре, якби між ними був зв'язок, цього не сталося б.

- У вас, жінок, доволі дивне уявлення про чоловіків.

- Думаєш, з нею він щасливий? - Еллі пильно поглянула в очі Дугласу.

- Поняття не маю. Мені лише здається, якщо він спить з тобою, це зовсім не означає, що він нещасливий з нею.

Настрій Еллі поволі змінюється, і, ніби позначаючи цю зміну, вона відпускає руку Дугласа й поправляє свій шарф.

- Хочеш сказати, я погана? Чи він поганий?

Нарешті хтось сказав їй про це. І не хто-небудь, а Дуглас! Людина, яка взагалі не схильна засуджувати інших. Це до біса боляче.

- Я не думаю, що хтось із вас чинить погано. Просто у цій ситуації я думаю про Єлену і про те, як багато важитиме для неї наша дитина, і про те, що я міг би її зрадити лише тому, що увага, яка раніше належала мені, тепер належатиме нашому малюку...

- То ти все ж таки думаєш, що він чинить неправильно.

- Та ні... - хитає головою Дуглас, спиняється і вдивляється у нічне небо, намагаючись ясніше сформулювати свою думку. - Мені здається, тобі варто бути обережнішою, Еллі. Ти постійно намагаєшся вгадати, що він має на увазі, чого він хоче. Це все дурниці. Ти лише марно гаєш час. Як на мене, все значно простіше. Ось дивись: ти комусь подобаєшся, тобі хтось подобається, ви починаєте зустрічатися, і все.

- Ти живеш у чудовому вигаданому світі, друже. Шкода, що реальність трохи інакша.

- Гаразд, давай змінимо тему. Не варто говорити про це після всього того, що ми сьогодні випили.

- Ні, стривай, - різко обірвала друга Еллі. - Що у тверезого на думці, те у п'яного на язичі. Гаразд, принаймні тепер я знаю, що ти про мене думаєш. Далі можеш не проводити, передавай вітання Єлені.

Останні два квартали до свого дому вона практично пробігає, не обертаючись, щоб поглянути на свого старого друга.

Редакція газети «Нейшн» переїжджає. Коробка за коробкою вирушають у нове приміщення зі скляними стінами на яскравій і жвавій набережній у східній частині міста. За останні кілька тижнів офіс ніби розчинився: там, де раніше були височезні гори прес-релізів, документів та архівних вирізок, стоять лише порожні столи з несподівано блискучими заламінованими поверхнями, залиті невблаганним світлом офісних ламп. Те, що відбувається, скидається на археологічні розкопки: зринають давно забуті статті, прапори з ювілеїв членів королівської родини, зім'яті армійські каски з далеких воєн та вставлені у рамки грамоти про перемоги у давно забутих змаганнях. Усюди розкидані мотки кабелів і знята з підлоги плитка, на стелі чорніють величезні дірки, що нагадують про візити

пихатих інспекторів з охорони праці та інших установ із незмінними папками в руках. Відділ реклами, рубрика «Цілком таємно» та «Спорт» уже переїхали до «Компас-Кі». Відділ, який відповідає за вихід суботнього додатку, відділ бізнесу та особистих фінансів готуються до переїзду за кілька тижнів. Відділ нарисів, у якому працює Еллі, вирушить наступним, і останнім змінить адресу відділ новин. Переїзд планується провести дуже швидко, так, щоб суботній випуск вийшов зі старого офісу на Тернер-стрит, а новенький, у понеділок, ніби за порухом чарівної палички, – з нової адреси.

Приміщення, що було домом для газети впродовж майже ста років, більше не відповідає її вимогам (якою б непривабливою не була ця фраза). На думку керівництва газети, це приміщення не відображає динамічний та прозорий характер сучасного збору інформації. «Забагато потаємних кутків та працівників, які надто прикипили до своїх місць», – роздратовано заявили керівники.

– Це слід відсвяткувати, – промовляє Мелісса, керівник відділу нарисів, посеред напівпорожнього офісу редактора.

На ній темно-червона шовкова сукня. На Еллі така річ здавалася б бабусиною нічною сорочкою; на Меліссі ж вона має вигляд такий, як треба, – як зразок високої моди.

– Відсвяткувати переїзд? – уточнює Еллі, кидаючи погляд на екран мобільного, який стоїть на беззвучному режимі. Тоді на інших журналістів, які мовчки сидять у кімнаті, втупившись у свої блокноти.

– Так, учора ввечері я розмовляла з одним із працівників бібліотеки. Він сказав, що в них зібралось багато старих документів, які ніхто не чіпав уже багато років. Я хочу, щоб у розділі для жінок з'явилася якась історія, якій, скажімо, вже п'ятдесят років. Я хочу, щоб це була стаття про те, як змінилось становище жінки, мода, професії. Дві реальні історії, такий собі комплексний аналіз того, як жилося жінкам тоді і тепер. – Мелісса відкриває папку та дістає кілька ксерокопій формату А3. Вона говорить спокійно, тоном людини, яка звикла до того, що її завжди слухають. – Ось, наприклад, з нашої колонки «Питання-відповідь»: «Що мені робити? Як зробити так, щоб моя дружина красиво одягалася і слідувала за собою? Я заробляю ?1500 на рік і моя кар'єра у галузі продажів тільки-но починає набирати обертів. Часто клієнти запрошують мене кудись разом з дружиною, але останнім часом я змушений їм відмовляти, тому що вона, чесно кажучи, вигляд має просто жахливий». – У кімнаті пробіг ледь чутний смішок. – «Я намагався сказати їй про це якомога м'якше, проте вона говорить, що їй зовсім не цікавлять ані мода, ані прикраси чи косметика. Чесно кажучи, вона зовсім не схожа на дружину успішного чоловіка, а мені б хотілося, щоб вона мала саме такий вигляд».

Одного разу Джон сказав Еллі, що після народження дітей його дружина припинила дбати про свою зовнішність. Але він одразу ж змінив тему і більше ніколи до неї не повертався, так, ніби це йому здавалося більшою зрадою, ніж той факт, що він спить з іншою жінкою. Еллі обурих цей його джентльменський вчинок щодо власної дружини, та водночас вона почала захоплюватися ним іще більше.

Однак його слова застрягли в її уяві, й Еллі вже виразно уявляла дружину Джона: неохайний брудний халат, дитина на руках і постійні звинувачення в усіх можливих недоліках. Еллі хотілося сказати, що з ним вона такою ніколи не стане.

- Можна взяти інтерв'ю у якоїсь сучасної жінки-психолога, яка відповідає на листи такого типу, - запропонував редактор суботнього випуску газети, схилившись над ксерокопіями.

- Мені здається, у цьому немає потреби. Ось послухайте відповідь: «Можливо, Ваша дружина ніколи не замислювалася над тим, що вона - манекен у вітрині Вашої кар'єри. Можливо, вона говорить собі, якщо, звісно, вона взагалі про це думає, що вона вже заміжня, і її життя влаштоване, вона щаслива, то навіщо їй турбуватися про зовнішній вигляд?»

- О, вічний спокій подружнього життя, - промовляє Дерек.

- «Я не раз бачила, як закохані дівчата доволі швидко перетворюються на жінок, які байдикують у затишному сімейному гніздечку. Спочатку вони дуже кмітливі, героїчно борються із зайвими сантиметрами на талії, купують панчохи зі швом позаду й постійно виливають на себе літри парфумів. Тоді якийсь чоловік говорить: „Я кохаю тебе“, і тут, бац, розкішна красуня миттєво перетворюється на посудомийку. Щасливу посудомийку».

На якусь мить кімната наповнилась ввічливим, схвальним сміхом.

- А що оберете ви, дівчата? Героїчно боротися із зайвими сантиметрами чи стати щасливою посудомийкою?

- Здається, нещодавно я бачив фільм з такою назвою, - говорить Дерек і одразу ж замовкає, бо після його репліки у кімнаті настає мертва тиша.

- Нам е над чим попрацювати, - говорить Мелісса, стукаючи пальцем по папці. - Еллі, порийся сьогодні в архіві по обіді. Можливо, знайдеш іще щось. Нас цікавлять історії п'ятдесяти-сорокарічної давнини. Сто років - це занадто багато. Головний редактор хоче, аби ми висвітлили наш переїзд так, щоб він захопив читачів.

- Мені доведеться працювати в архіві?

- А що, якісь проблеми?

Ні, жодних проблем, якщо вам до вподоби сидіти у темних підвалах, наповнених запліснявілими газетами, що їх охороняють ненормальні чоловіки зі сталінським світоглядом, які, очевидно, не бачили денного світла вже тридцять років.

- Ні, жодних проблем, - відповіла бадьоро Еллі. - Я впевнена, що знайду щось цікаве.

- Якщо хочеш, візьми собі помічників. У відділі моди, кажуть, є кілька.

Еллі навіть не помітила, з якою зловтіхою її редакторка промовляє останню фразу, пригадуючи, як вона нещодавно розправилася з черговими вискокками, що прагнули стати новими Аннами Вінтур[1 - Головний редактор американського видання журналу Vogue з 1988 року. - Тут і далі примітки перекладача, крім окремо зазначених.]. Не помічає, бо зараз вона думає про одне: «Дідько! У підвалі немає мережі».

- До речі, Еллі, а де ти пропадала сьогодні вранці?

- Що?

- Сьогодні вранці. Я хотіла, щоб ти переписала ту статтю про дітей та важкі втрати. Але ніхто не знав, де ти є.

- Я брала інтерв'ю.

- У кого? - запитує з усмішкою Мелісса, однак Еллі, спеціаліст із мови тіла, розуміє, що це скоріше хижий вищир.

- В одного адвоката. Інсайдера. Хотіла зібрати інформацію про випадки сексизму в парламенті, - відповідає Еллі й одразу ж шкодує про сказане.

- Сексизм у діловому світі. Теж мені новина. Сподіваюся, це було твоє останнє спізнення. Займайся сумнівними інтерв'ю у вільний час. Зрозуміло?

- Зрозуміло.

- Чудово. Мені потрібна стаття на розворот для першого випуску з «Компас-Кі». Щось на кшталт plus ça change[2 - Багато чого змінилося.], - говорить Мелісса, записуючи щось у свій блокнот зі шкіряною обкладинкою. - Сфера діяльності, оголошення, листи читачів... Принось наприкінці дня усе, що знайдеш, тоді вже вирішимо.

- Зрозуміло, - говорить Еллі з сяючою усмішкою, прямуючи разом з іншими працівниками до виходу.

«Провела сьогодні день у сучасному варіанті чистилища, - пише вона, роблячи паузу, аби ковтнути вина. - Архів газети. Тобі пощастило, що свої історії ти створюєш сам».

Він написав відповідь у чаті на хотмейлі, де зареєстрований під ніком «Писака», - і лише ім двом зрозуміло, що тут такого смішного. Вона залазить у крісло, підгинаючи ноги, і чекає, коли комп'ютер видасть характерний звук про те, що їй прийшла відповідь.

«О, та ти просто не розумієш усієї краси архівів! Я от шалено їх люблю, - висвітілося на екрані. - Нагадай мені, коли ми знову вирішимо розважитися, відвести тебе у Національну бібліотеку публіцистики».

Еллі всміхається.

«А ти знаєш, як зацікавити дівчину».

«Намагаюся щосили».

«Єдиний людиноподібний бібліотекар дав мені цілий стос паперів. Мушу сказати - не найкраще читиво на ніч».

Побожуючись, що остання фраза звучатиме із сарказмом, вона додає смайлик і одразу ж про це шкодує, пригадуючи, що недавно він написав есе для «Літературного огляду», в якому йшлося про те, що смайлики яскраво виражають бідність сучасного спілкування.

«Це був іронічний смайлик», - додає вона і схвильовано затуляє рота рукою, чекаючи на відповідь.

«Зачекай. Мені хтось телефонує».

Монітор завмер.

Хтось телефонує? Його дружина? Він зараз у готельному номері в Дубліні. Сказав їй, що з нього видно море.

«Тобі б сподобалось».

Ну, і що вона мусить на це відповісти?

«То візьми мене з собою наступного разу?» Занадто наполегливо. «Думаєш, сподобалось би?» Відгонить сарказмом. «Мабуть», – нарешті пише вона і тяжко нечутно зітхає.

Вона сама в усьому винна, друзі її попереджали. І, як не дивно, цього разу вона з ними цілком згодна.

Вони познайомились на книжковому фестивалі, який проходив у Саффолку. Її відправили туди взяти інтерв'ю в одного популярного письменника, який заробив цілий статок на трилерах після того, як покинув спроби опублікувати щось більш серйозне. Автором був Джон Армор. Головний герой його книг – Ден Гобсон – майже мультяшний персонаж, який поєднує в собі старомодні уявлення про мужність. Інтерв'ю було заплановане на обід, і, правду кажучи, вона очікувала, що він почне незграбно захищати подібного стибу літературу, можливо, навіть нарікатиме на видавничу індустрію – загалом поводитиметься, як усі інші письменники-зануди. Вона очікувала побачити чергового товстуну середнього віку, який від'їв черевце за письмовим столом. Натомість на неї чекав стрункий високий чоловік, чие засмагле обличчя з веснянками нагадувало їй мудрих фермерів Південної Африки. Він виявився веселим і чарівним хлопцем зі здоровою часткою самокритики та вмінням слухати інших. Складалося враження, що це він бере у неї інтерв'ю: розпитав її про те, як вона живе, тоді поділився своїм баченням теорії походження мови і розповів, що, на його думку, спілкування між людьми поступово перетворюється на жалюгідне та огидне дійство.

Коли принесли каву, Еллі збагнула, що не відкривала записника вже хвилин сорок.

Вони вийшли з ресторану й попрямували назад на літературний фестиваль. Був майже кінець року, зимове сонце ховалося за невеличкими будинками, а галасливі вулиці поволі затихали у передчутті Нового року. Еллі забагато випила, її слова злетіли з вуст іще до того, як вона встигла подумати, чи варто взагалі про це говорити. Їй просто не хотілося йти з ресторану.

– Хіба вам не подобається, як вони звучать? – сказала вона.

– Що саме?

– Мови. Іспанська чи італійська, приміром. Ось чому я люблю італійську оперу і терпіти не можу німецьку. Усі ці грубі гортанні звуки!

Він нічого не відповів, тому Еллі почала нервувати.

– Знаю, це може прозвучати старомодно, але мені подобається Пучіні, – промовила вона затинаючись. – Мені подобаються ці емоції, подобається, як звучить це лунке «р-р-р», чітке стакато слів...

Еллі замовкла, розуміючи, наскільки до смішного претензійно вона говорить.

Джон зупинився, пильно глянув на вулицю, що залишилась позаду них, і повернувся до неї.

– Мені не подобається опера, – виклично сказав він і подивився Еллі прями́сінько в очі, так, ніби це було якесь змагання.

«О Господи», – подумала Еллі і відчула, як у неї засмоктало під ложечкою.

Вони простояли мовчки, дивлячись одне на одного, майже хвилину, а тоді він уперше звернувся до неї на ім'я:

– Еллі, слухай, мені потрібно забрати дещо з готелю перед тим, як повертатися на фестиваль. Хочеш, можеш піти зі мною.

Вони накинулись одне на одного ще до того, як він зачинив двері спальні: тіла сплелися, губи жадали поцілунків, руки стрімко зривали одяг, ніби виконували якийсь шалений танок.

Пізніше, пригадуючи все це, вона дивувалася зі своєї поведінки, здавалося, на неї найшло тимчасове затьмарення розуму. Вона прокручувала те, що сталося, у себе в голові тисячі разів, однак поступово почала забувати щось важливе, емоції, які тоді її переповнювали. Натомість залишилися тільки якісь уривки: її абсолютно невідповідна ситуації повсякденна білизна, яку вони поспіхом кинули на прасувальну дошку; їхній майже божевільний сміх, коли вони валялися на підлозі, загорнуті у кольорову синтетичну готельну ковдру; його радісний і абсолютно безглуздий вигляд, коли він віддавав ключі адміністратору готелю.

Він зателефонував через два дні, коли легке розчарування змінило ейфорію від того, що сталося.

– Знаєш, я одружений, – сказав він. – Ти, мабуть, читала про це у статтях.

– Я прочитала про тебе все, що знайшла в «Google», – ледь чутно промовила вона.

– Раніше я ніколи... ніколи не зраджував дружину. І досі не можу зрозуміти, як це могло статися.

– Гадаю, у всьому винен пиріг, – спробувала пожартувати вона.

– Що ж ти зі мною робиш, Еллі Говорт? За останні сорок вісім годин я не зміг написати жодного слова, – він зробив паузу. – Через тебе я забуваю, що хочу сказати.

«Мені кінець», – подумала Еллі. Вона зрозуміла це ще в ту мить, коли відчула важкість його тіла і тепло його губ. І незважаючи на все, що вона колись казала своїм друзям про одружених чоловіків, незважаючи на всі свої переконання, достатньо було лише, щоб він зробив маленький крок назустріч, і вона пропала.

І ось, рік потому, вона так і не може знайти себе, зрештою, вона навіть не починала цього робити.

Він з'явився онлайн майже за сорок п'ять хвилин. За цей час вона встигла відійти від комп'ютера, налити собі ще випити, безцільно поблукати квартирою, порозглядати себе у дзеркало у ванній кімнаті, позбирати розкидані шкарпетки та захвати їх у кошик для брудної білизни. Вона почула характерний дзвіночок – прийшло нове повідомлення – і знову вмостилася в кріслі перед монітором.

«Вибач. Не думав, що буду так довго. Сподіваюся, завтра поговоримо».

Він просив її не телефонувати на мобільний. Роздруківки дзвінків зазвичай детально розписані.

«Ти зараз у готелі? – швидко друкує вона. – Я можу зателефонувати в номер».

Справжня розмова з ним була розкішшю, така нагода випадала не так уже й часто. Господи, їй лише потрібно почути його голос.

«Мені час їхати на прийом, красуне. Вибач, уже запізнююсь. Пізніше, цілую».

І зник...

Еллі сидить, втупивши очі у порожній екран. Зараз він вийде з номера, пройде через фойє готелю, зачарує всіх адміністраторів своєю усмішкою, вийде на вулицю та сяде в авто, яке для нього замовили організатори фестивалю. Ввечері він проголосить неперевершену промову, а тоді розважатиме тих, кому пощастить сидіти поряд з ним за одним столом, і злегка замислено дивитиметься у далечінь. Він житиме справжнім життям, а вона, здається, поставила своє на паузу.

Що, чорт забирай, вона робить?

– Що, чорт забирай, я роблю? – промовляє вона вголос, вимикаючи вікно чату.

Вона падає на величезне, порожнє ліжко й дивиться на стелю спальні, стогнувши від безсилля. Вона не може зателефонувати друзям: уже сотні разів говорила з ними на цю тему і завжди отримувала ту саму реакцію. Зрештою, це не дивно, як іще їм реагувати? Слова дуже боляче штрикнули її, але в подібній ситуації вона теж сказала б те саме.

Еллі сідає на диван і вмикає телевізор. Тоді вона помічає стос паперів, бере його до рук і згадує про ненависне завдання Мелісси. Вона розбирає архівні матеріали, що більше нагадують суцільний хаос, так, здається, їх назвав бібліотекар, жодних дат чи рубрик. «Я не встигаю перебрати усі папери. Знаєш, скільки їх нам надходить?!» Це був єдиний бібліотекар, молодший за п'ятдесят. На мить вона замислилась, чому раніше його ніколи не бачила.

– Подивимося, чи може тобі стати у пригоді щось із цього, – сказав він, а тоді нахилився ближче і змовницьким тоном прошепотів: – Усе непотрібне можеш викинути, тільки не кажи про це своєму керівнику. Просто у нас зовсім немає часу розбиратися з усіма цими купами паперу.

Зовсім скоро вона починає його розуміти: кілька відгуків на театральні постановки, список пасажирів круїзного лайнера, якісь меню вечер, у яких брали участь газетні зірки. Вона швидко їх проглядає, зиркаючи час від часу в телевізор. Навряд чи щось із цього зможе зацікавити Меліссу.

Еллі гортає пошарпану папку, у якій, здається, містяться якісь медичні записи. Усюди мова йде про захворювання легенів. Щось про шахти. Вона вже збирається викинути цю папку в смітник, аж раптом її увагу привертає клаптик блакитного паперу. Вона дістає його великим та вказівним пальцями і розуміє, що це конверт з адресою. Всередині лежить лист, датований четвертим жовтня 1960 року.

Моя найрідніша і єдина!

Я говорив серйозно. Я зрозумів, що є лише один вихід: один з нас мусить зробити рішучий крок.

Я не такий сильний, як ти. Коли ми вперше зустрілися, мені здалося, що ти тендітне створіння, яке я повинен захищати. Але тепер розумію: усе зовсім не так. Ти сильна, ти зможеш продовжувати жити, знаючи, що справжнє кохання існує, але для нас воно неможливе.

Прошу, не засуджуй мене за мою слабкість. Для мене єдиний спосіб пережити це – поїхати туди, де ми ніколи не зустрінемося, де мене не переслідуватимуть думки про те, що я можу побачити тебе поряд з ним. Мені потрібно опинитися там, де саме життя змушуватиме мене забути тебе, проганяючи думки про тебе хвилиною за хвилиною, година за годиною. Тут цього ніколи не буде.

Я прийняв цю пропозицію щодо роботи. У п'ятницю ввечері о 7.15 я буду стояти на четвертій платформі на вокзалі Паддінгтон, і ніщо у цілому світі не зробить мене щасливішим, ніж якщо ти знайдеш у собі сміливість поїхати зі мною.

Якщо ти не прийдеш, я зрозумію, що, незважаючи на всі наші почуття одне до одного, їх усе ж таки недостатньо. Я не звинувачуватиму тебе, рідненька. Знаю, останні тижні були для тебе нестерпними, і я чудово розумію, що ти відчуваєш. Я ненавиджу себе за те, що став причиною твого нещастя.

Чекатиму на тебе на платформі з 6.45. Знай, що мое серце і надія у твоїх руках.

Твій Б.

Еллі перечитує листа вдруге і несподівано відчуває, як її очі наповнюються слізьми. Вона не може відвести погляд від великих, округлих літер. Щирість цих слів пробивається до неї після сорокарічного перебування у забутті. Вона крутить конверт у руках, шукаючи бодай якусь зачіпку. Одержувач – абонентська скринька № 13 у Лондоні. «Що ж ти зробила, скринька № 13?» – запитала вона подумки.

Тоді Еллі підводиться, обережно кладе листа в конверт і йде до комп'ютера. Вона відкриває пошту і тисне «Оновити». Нових повідомлень немає. Останнє було о сьомій сорок п'ять:

«Мені час їхати на прийом, красуне. Вибач, уже запізнююсь. Пізніше, цілую».

Частина перша

1

1960 рік

Для мене єдиний спосіб пережити це - поїхати туди, де ми ніколи не зустрінемося, де мене не переслідують думки про те, що я можу побачити тебе поряд з ним. Мені потрібно опинитися там, де саме життя змушуватиме мене забути тебе, проганяючи думки про тебе хвилина за хвилиною, година за годиною. Тут цього ніколи не буде.

Я прийняв цю пропозицію щодо роботи. У п'ятницю ввечері о 7.15 я буду стояти на четвертій платформі на вокзалі Паддінгтон, і ніщо у цілому світі не зробить мене щасливішим, ніж якщо ти знайдеш у собі сміливість і поїдеш зі мною.

Чоловік до жінки, у листі

- Вона прокидається.

У кімнаті почувся шурхіт, заскрипів стілець, хтось різко розсунув фіранки. Два голоси пошепки перемовлялися між собою.

- Я покличу пана Гаргрівза.

Настала тиша, і тут вона почала розрізняти інший рівень звуків - ледь чутні голоси десь у далині, шум автомобіля, який проїжджає мимо. Дивно, але все це, здавалося, лине звідкись ізнизу. Вона лежала, вбираючи у себе ці звуки, дозволяючи їм набувати чіткості, з'являтися у свідомості й знову зникати, і поступово пригадувала кожен із них.

Аж раптом вона відчула біль. Він продирався зсередини, ніби піднімаючись по сходинках: спочатку рука - гострий, пекучий біль від ліктя до плеча, тоді голова - тупа, невблаганна пульсація. Її тіло нило так, ніби вона...

Ніби вона?..

- Лікар заїде за кілька хвилин. Просив зачинити жалюзі.

У роті пересохло, вона стисла губи, болісно намагаючись ковтнути. Вона хотіла попросити води, але не могла вимовити жодного звуку. Тоді жінка ледь розплющила очі й побачила поряд зі своїм ліжком дві нечіткі фігури. Щоразу, як їй здавалося, що вона їх от-от упізнає, вони починали рухатися, і картинка знову розпливалася. Блакитні. Вони були блакитними.

- Знаєш, кого до нас щойно привезли?

- Дівчину Едді Кокрейна, - пошепки сказав другий голос. - Ту, що вижила в автокатастрофі. Колись вона писала для нього пісні. Тепер хіба що в присвяту йому напише.

- Все одно вона не досягне його рівня, б'юся об заклад.

- З самого ранку тут натовпи журналістів. Старша сестра вже з ніг валиться.

Вона ніяк не могла зрозуміти, про що вони говорять. Головний біль наростав, стаючи все сильнішим, їй залишалося лише заплющити очі й чекати, хто ж відступить першим – вона чи біль. Раптом її огорнуло біле сьйво. Вона тихо зітхнула й з удячністю занурилась в обійми забуття.

– Ти вже прокинулася, дорогенька? До тебе прийшли.

Над нею промайнув сонячний зайчик – невловимий промінчик, який метнувся спершу в один бік, а тоді в другий. Несподівано вона пригадала свій перший наручний годинник, те, як вона підставляла скельце до сонячних променів, пускаючи зайчиків на стелі дитячої кімнати – туди-сюди, туди-сюди, – та дражила свого песика, який з гучним гавканням намагався їх упіймати.

Знову з'явилася блакитна фігура. Вона бачила, як та рухається і шарудить поряд. А тоді чиясь рука торкнулася її зап'ястка, і вона закричала від несподіваного спалаху болю.

– Прошу, обережніше з того боку, сестро, – докірливо сказав голос. – Вона все відчуває.

– Перепрошую, пане Гаргрівз.

– На руці потрібно буде робити ще одну операцію. Ми наклали шви у декількох місцях, але цього не досить.

Біля ліжка з'явилася темна фігура. Жінка намагалася зосередитися на її обрисах, але та ніяк не хотіла робитися чіткішою, як, власне, і блакитні фігури. Тож, знесилившись, вона заплющила очі знову.

– Можете посидіти тут, якщо хочете. Поговоріть з нею, вона вас почує.

– Як вона... загалом чувається?

– Боюся, залишиться кілька рубців. Особливо на руці. До того ж вона сильно вдарилася головою, тому, можливо, їй потрібно буде трохи часу, аби повністю відновитися. Однак, беручи до уваги серйозність аварії, можна вважати, що вона народилася в сорочці.

У палаті запала напружена тиша.

– Гарзд, – сказав у відповідь другий голос.

Хтось поставив на столик біля її ліжка миску з фруктами. Вона знову відкрила очі, спробувавши затримати погляд на фруктах, фокусуючись на їхній формі та кольорі, доки не зрозуміла – перед нею лежить виноград. «Виноград», – сказала вона подумки. Вона знову і знову повторювала у своїй голові це слово – «виноград». Воно здавалося їй важливим, воно ніби пов'язувало її з цією новою реальністю.

Проте миску прибрали так само швидко, як і принесли, її затулила темна синя маса, яка сіла поряд на ліжко. Фігура наблизилась, і дівчина відчула легкий запах тютюну. Голос обережно і навіть дещо збентежено запитав:

– Дженніфер? Дженніфер? Ти мене чуєш? – він був доволі гучним і нав'язливим. – Дженні, люба, це я.

«Цікаво, я зможу ще раз поглянути на виноград?» – подумала вона. Це здавалось їй вкрай важливим – ще бодай раз побачити стиглий, фіолетовий, пружний, такий знайомий виноград.

- Ви впевнені, що вона мене чує?

- Звісно, чує, однак, гадаю, що зараз спілкування занадто їй виснажує.

Після цього голоси в палаті почали щось нерозбірливо бурмотіти. А може, вона просто втомилася зосереджувати на них свою увагу. Вона нічого не могла розібрати.

- Чи не могли б ви... - прошепотіла вона.

- Але ж їй мозок не пошкоджено? Після аварії? Ви впевнені, що не буде жодних... ну... подальших наслідків?

- Як я вам уже казав, вона доволі сильно вдарилася головою, але з медичного погляду хвилюватися немає причин, - промовив голос, перебираючи якісь папери. - Кістки черепа цілі. Набряку немає. Хоча наслідки таких травм доволі непередбачувані, і пацієнти по-різному на них реагують. Тож вам варто бути трохи...

- Прошу... - ледь чутно прошепотіла вона.

- Пане Гаргрівз, мені здається, вона намагається нам щось сказати.

- ...хочу бачити...

Перед нею з'явилося обличчя.

- Так?

- ...хочу бачити...

«Дайте мені подивитися на виноград», - благала вона беззвучно.

«Я лише хочу знову його побачити».

- Вона хоче побачити свого чоловіка! - випроставшись, радісно заявила медсестра. - Мені здається, вона хоче побачити свого чоловіка.

У палаті знову запала тиша, а тоді якийсь чоловік нахилився до неї.

- Я тут, любя. Усе... усе буде добре.

Фігура зникла, і вона почула, як один з чоловіків поплескав другого по спині.

- Ось бачите? Їй уже трохи краще. Усьому свій час, еге ж? Сестро, попросіть старшу медсестру приготувати хворій вечерю. Нічого важкого. Лише легка їжа, яку легко ковтати... І ще, принесіть нам заодно чаю.

Вона чула, як віддаляються чиїсь кроки, і хтось усе ще продовжував розмовляти біля її ліжка. Перш ніж знову заснути, вона встигла подумати: «У мене є чоловік?»

Пізніше їй розповіли, скільки часу вона провела у лікарні, і вона просто не могла в це повірити. Час став фрагментованим та некерованим, години хаотично з'являлись і зникали, зливаючись у незрозумілі уривки. Сніданок у вівторок і одразу ж обід у середу. Їй казали, що вона проспала вісімнадцять годин, і в цих словах чулися нотки докору, так, ніби не

приходити до тям впродовж такого тривалого часу – це немислима неповага з її боку. А тоді знову наставала п'ятниця.

Іноді вона прокидалася в темряві, притискаючись шокою до накрохмаленої білої подушки, і спостерігала за спокійним життям у нічній лікарні. З коридору долинали звуки м'яких кроків медсестер та уривки їхніх розмов з пацієнтками. Медсестри дозволяли їй дивитися вечорами телевізор. Зважаючи на те що її чоловік сплачував усі послуги лікарні, вона могла отримати все, чого забажає. Але натомість вона ввічливо відмовлялася: безладний потік інформації і так її втомлював, не вистачало ще цієї балаканини від ящика у кутку.

Поступово час, коли вона не спала, тривав довше, і вона вже розпізнавала обличчя інших пацієнток лікарні. У палаті праворуч лежала пані похилого віку, з чорним, як смола, волоссям, елегантно зібраним у тугу залаковану гульку на потилиці. На її обличчі, здавалося, застиг вираз легкого здивованого розчарування. Очевидно, колись вона знімалася в кіно і тепер намагалася розповісти про це кожній новій медсестрі, яка заходила в її палату. Вона говорила так, ніби роздавала всім команди, її майже ніхто не провідував. У палаті навпроти лежала пухкенька молода жіночка, яка щоранку тихо плакала в подушку. Щовечора, на годину, якась сувора пані похилого віку, очевидно гувернантка, приводила до неї дітей. Двоє хлопчиків намагалися залізти у ліжко до хворої, постійно її смикали, доки гувернантка не наказувала їм заспокоїтись, лякаючи малих тим, що так вони можуть покалічити свою матір.

Медсестри розповіли їй, як звати решту пацієнток, і назвали свої імена, проте вона не змогла їх запам'ятати. Їй здавалося, цим вона їх дуже розчарувала.

Її «чоловік», як усі його називали, заходив до неї ввечері у своєму добре припасованому костюмі з темно-синьої чи сірої саржі; він недбало цілував її у щоку і завжди сідав у ногах ліжка. Він люб'язно розпитував у неї, чи смачно їй годують та чи не потрібно їй іще чого-небудь. Іноді він міг просто мовчки читати газету, сидючи поряд у кріслі.

Він виявився доволі привабливим чоловіком, старшим за неї років на десять, з високим лобом і серйозним поглядом з-під важких повік. У глибині душі вона розуміла, що він і є тим, за кого себе видає, що вона його дружина, але щоразу була спантеличена тим, що нічого до нього не відчуває, а всі ж так очікували від неї іншої реакції. Іноді вона пильно дивилася на нього, коли його погляд зосереджувався на чомусь іншому, намагаючись знайти хоч щось знайоме в його обличчі; а іноді прокидалася й помічала, що він сидить поряд з її ліжком, опустивши газету, й уважно розглядає її, ніби також намагається знайти знайомі риси.

Щодня до неї приходив її лікар, пан Гаргрівз, дивився у записи медичної карти, запитував, чи може вона сказати, який сьогодні день, котра година та як її звуть. Поступово вона почала правильно відповідати на ці запитання. Вона навіть змогла пригадати, що прем'єр-міністром був Макміллан, також згадала, скільки їй років – двадцять сім. Але вона все ще боролася з газетними статтями, у яких ішлося про події, що відбулися до аварії. «На все свій час, – казав лікар, гладячи її руку. – Не треба поспішати, у вас все вийде».

Також до неї часто проходила мати і приносила невеликі гостинці: мило, шампунь з приємним ароматом, журнали, ніби намагаючись нагадати їй, якою вона була. «Дженні, рідненька, ми так хвилювалися», – говорила вона, торкаючись прохолодною рукою доньчиного лоба. Дженніфер подобалось це відчуття – незнайоме, але приємне. Іноді мати починала про щось її розпитувати, а тоді раптово затихала, щось бурмочучи. «Мені не варто

втомлювати тебе запитаннями, люба. Лікар каже, з часом пам'ять повернеться і ти все пригадаєш. Так що не хвилюйся».

«Я й не хвилююся», – хотілося сказати матері. Вона почувалася доволі затишно і спокійно у цьому маленькому світі. Просто її трохи засмучувало те, що вона ніяк не могла стати такою, якою всі хотіли її бачити. Від цього її думки ще більше плуталися, тому Дженніфер знову засинала.

* * *

Нарешті лікар повідомив, що скоро її выпишуть додому. Був морозний зимовий ранок, сліди диму перетинали яскраво-блакитне небо над столицею, так, ніби його накрила химерна павутина. На той час Дженніфер уже самостійно пересувалася територією лікарні, обмінювалася журналами з іншими пацієнтками, які про щось гомоніли з медсестрами, та іноді слухала радіо, якщо, звісно, в неї був хороший настрій. Їй зробили другу операцію на руці, і лікарі казали, що вона добре загоєється, хоча будь-який дотик до довгого червоного шраму на місці, куди вставили пластину, змушував жінку кривитися від болю, тому вона намагалася носити одяг з довгими рукавами. Їй перевірили зір і слух, які вже прийшли до норми, шкіра загоїлася від сотень дрібних подряпин від розбитого скла. Синці зійшли, зламане ребро і ключиця добре зрослися, тож тепер вона могла спати у будь-якій позі, не відчуваючи при цьому болю.

Усі їй казали, що вона нарешті стала «собою», так ніби від того, що вони постійно це повторюватимуть, вона зрозуміє, що вони мають на увазі, і все пригадає. Мати годинами сиділа у її палаті, гортаючи товстезні альбоми з чорно-білими світлинами, намагаючись показати Дженніфер її колишнє життя.

Мати розказала, що Дженніфер вийшла заміж чотири роки тому, а тоді тихо додала, що дітей у них поки немає (судячи з усього, це трохи всіх розчарувало). Також вона розповіла, що дівчина мешкає у красивому маєтку в престижній частині Лондона, у неї є домогосподарка та водій, і що, мабуть, багато юних леді віддали б усе, аби отримати бодай половину того, що є у неї. Її чоловік – не остання людина у бізнесі, займається шахтами, а тому нечасто буває вдома, проте він настільки їй відданий, що після того, як вона потрапила в аварію, відклав кілька дуже важливих відряджень. Персонал лікарні відгукується про її чоловіка з такою повагою, що, очевидно, він дійсно дуже важлива людина, тому вона й могла розраховувати на таке ставлення, хоча їй це здавалося повним абсурдом.

Ніхто не розповідав їй про те, як саме вона опинилась у лікарні, хоча одного разу їй вдалося нишком глянути в записи лікаря і прочитати, що вона потрапила в автокатастрофу. Дженніфер намагалася дізнатися у матері бодай якісь подробиці, але та лише червоніла як рак, клала свою пухкеньку невелику руку на голову доньки і казала, що «їй не варто про це згадувати, адже це було так... жакливо». Її очі наповнювалися слізьми, і Дженніфер, не бажаючи засмучувати матір, швидко змінювала тему розмови.

Якось до Дженніфер з іншого крила лікарні прийшла балакуча дівчина з яскраво-рудим волоссям, щоб підстригти її та зробити укладку. Вона пообіцяла, що з новою зачіскою Дженніфер почуватиметься набагато краще. Невелику ділянку волосся на потилиці довелося зголити, коли дівчині накладали шви, але перукарка її запевнила, що вона вміє майстерно приховувати такі неприємності.

Трохи більше ніж за годину перукарка розвернула Дженніфер до дзеркала. Вона поглянула на своє відображення: на неї дивилася доволі-таки симпатична жінка. Синці ще не зовсім зійшли, шкіра була блідою, але

загалом її обличчя було досить милим на вигляд. «Мое обличчя», – виправила себе Дженніфер.

– А у вас є косметика? – запитала перукарка. – Я б могла зробити вам макіяж. Адже ваша рука ще, мабуть, болить. Трохи помади робить яскравішим будь-яке обличчя. Ну, і ще трохи пудри.

Дженніфер дивилася у дзеркало, не відводячи погляду.

– Гадаєте, варто?

– Звісно ж! Та ви справжня красуня! Можу зробити вам легкий макіяж, щоб щічки трохи засяяли. Зачекайте хвилинку, збігаю вниз по косметичку. У мене є нові неймовірні відтінки з Парижа, вам ідеально пасуватиме помада від Шарля Рітца.

– Ну ось, ви просто чарівні! Приємно бачити леді з макіяжем. Зразу розумієш, що вона на висоті, – вигукнув пан Гаргрівз під час обходу. – Вже готові їхати додому?

– Так, звичайно, – ввічливо відповіла вона. Дженніфер не знала, як переконати лікаря в тому, що вона не має жодного уявлення про те, який цей «дім».

Певний час лікар вивчав її обличчя, помітив, мабуть, невпевненість у її голосі. Тоді сів біля неї на ліжко й поклав руку на плече.

– Я розумію, ви трохи збентежені, ще не зовсім прийшли до тями, але не переймайтесь тим, що багато речей залишаються для вас незрозумілими. Черепно-мозкові травми часто викликають амнезію. Вас оточують турботливі люди, і я впевнений, як тільки ви потрапите у знайоме середовище, почнете займатися звичними справами, спілкуватиметеся з друзями, ходитимете по магазинах, то зовсім скоро зрозумієте, що все стає на свої місця.

Дівчина слухняно кивнула. Вона досить швидко зрозуміла, що людей тішить, коли вона з ними погоджується.

– Зайдете до мене за тиждень. Потрібно подивитися, як загоюватиметься ваша рука. Також для повного відновлення вам потрібно буде пройти курс фізіотерапії, проте перш за все відпочивайте і ні про що не турбуйтеся. Домовилися? – запитав він, крокуючи до дверей.

Що вона могла йому відповісти?

Чоловік приїхав по Дженніфер близько шостої. Медсестри у накрохмалених медичних халатах вишикувалися на першому поверсі, аби попрощатися з нею. Вона все ще була дуже слабкою і ледве трималася на ногах, тому з вдячністю взяла чоловіка за руку, коли він запропонував допомогу.

– Дякую, що потурбувалися про мою дружину. Надішліть, будь ласка, рахунок у мій офіс, – попросив він старшу сестру.

– Раді були допомогти, – відповіла вона, тиснувши йому руку та посміхаючись Дженніфер. – Дуже приємно бачити її на ногах. Ви чудово виглядаєте, пані Стірлінг.

– Я почуваяся... значно краще. Дякую, – відповіла Дженніфер.

На ній було довге кашемірове пальто і маленький капелюшок у тон. Вона попросила, щоб у лікарню їй привезли три комплекти одягу. Вона обрала найбільш непримітний, бо не хотіла привертати до себе зайвої уваги.

Раптом усі підняли очі догори, зі свого кабінету визирнув пан Гаргрівз.

- Моя секретарка щойно сказала, що біля виходу трут'я папараці, чекають на дівчину Кокрейна, - повідомив лікар. - Ви можете вийти через чорний хід, якщо хочете уникнути зайвої метушні.

- Було б чудово. Попросіть, будь ласка, мого шофера, щоб він під'їхав з іншого боку, - промовив пан Стірлінг.

Після декількох тижнів, проведених у теплих стінах лікарні, повітря здалося їй зовсім крижаним. Ледве дихаючи, вона намагалася не відставати від чоловіка і зрештою опинилася у затишному салоні великого чорного авта, зручно вмовившись у м'якому шкіряному сидінні. Двері зачинилися, мотор почав тихо гуркотіти, й авто рушило гамірними вулицями Лондона.

Вона дивилася у вікно, розглядаючи газетярів, які тупцювали біля входу лікарні, та фотографів, які порівнювали об'єктиви своїх фотокамер. Тротуарами лондонських вулиць рухався нескінченний потік людей, вони кудись поспішали, піднявши коміри пальт і насунувши на очі капелюхи, аби захиститися від вітру.

- Хто така ця дівчина Кокрейна? - запитала вона у чоловіка, який про щось розмовляв із водієм.

- Хто?

- Дівчина Кокрейна. Пан Гаргрівз про неї говорив.

- Здається, це дівчина якогось відомого співака. Вони потрапили в автокатастрофу якраз перед...

- Усі в лікарні тільки про неї й говорили, медсестри, пацієнтки...

- Спершу відвеземо пані Стірлінг додому, - сказав він водієві, втрапивши, очевидно, інтерес до розмови, - а тоді я заїду в офіс.

- А що сталося з ним? - запитала вона.

- З ким?

- З Кокрейном? Співаком.

Чоловік поглянув на неї, ніби розмірковуючи, як краще їй сказати.

- Він загинув, - сказав він і розвернувся до водія.

* * *

Дженніфер повільно піднімалася сходинками білого маєтку, прикрашеного ліпниною, і як тільки вона стала на останню сходинку, двері, немов за помахом чарівної палички, відчинилися. Водій обережно поставив її валізи у холі і миттю пішов геть. Її чоловік, який стояв позаду, кивнув жінці, що стояла біля входу та явно очікувала їхнього приїзду. На вигляд їй було

років п'ятдесят, темне волосся зібране в тугий шиньйон, одягнена у форму темно-синього кольору.

- Ласкаво просимо додому, пані, - сказала вона з помітним акцентом і всміхнулася. - Ми дуже раді, що вам нарешті стало краще.

- Дякую, - відповіла Дженніфер. Вона хотіла назвати жінку на ім'я, але не наважилась його запитати.

Жінка взяла їхній верхній одяг і зникла у холі.

- Ти стомилася? - запитав пан Стірлінг, уважно дивлячись на Дженніфер.

- Ні-ні, усе гаразд, - сказала вона, озираючись на всі боки й усвідомлюючи, що це місце їй зовсім незнайоме.

- Мені потрібно повернутися в офіс. Я можу залишити тебе з пані Кордозою?

Кордоза. У цьому імені було щось знайоме. Вона подумки подякувала йому за те, що він нагадав їй ім'я.

- Так, зі мною все буде гаразд. Не хвилюйся.

- Я повернуся о сьомій... якщо ти дійсно впевнена, що все гаразд.

Йому явно кортіло піти. Він нахилився до неї, поцілував у щоку і, трохи постоявши, пішов геть.

Вона стояла в коридорі, слухаючи, як віддаляються його кроки, заводиться двигун і як велике авто виїжджає з двору будинку, який почав здаватися їй порожнім і величезним.

Вона торкнулася до шовкових на дотик шпалер, поглянула на відполірований паркет і запаморочливо високу стелю. А тоді точним рішучим рухом зняла свої рукавички, нахилилася над столиком, який стояв у коридорі, й почала роздивлятися світлини на ньому. Найбільшою була світлина з їхнього весілля, вставлена у розкішну натерту до блиску срібну рамку. На світлині Дженніфер була у білій весільній сукні, обличчя наполовину приховував білий мереживний серпанок, поряд стояв її чоловік і широко всміхався.

«Я дійсно вийшла за нього заміж, - подумала вона. - Я така тут щаслива».

Пані Кордоза підійшла з-за спини, тому Дженніфер підстрибнула від несподіванки.

- Я прийшла запитати, чи не бажаєте чашечку чаю? - поцікавилася покоївка, склавши руки на фартуху. - Не хочете присісти у вітальні? Я розпалила камін.

- Було б... - почала Дженніфер, та перервала свою думку, панічно зиркаючи на величезну кількість дверей у коридорі. Тоді вона знову перевела погляд на світлини.

- Пані Кордозо, - сказала вона, трохи замислившись, - ви б не могли мене провести? Мені треба присісти, я ще погано тримаюся на ногах.

Дженніфер сама не розуміла, чому не хоче, аби ця жінка знала, що вона не пам'ятає, де знаходиться яка кімната у її власному будинку. Їй здавалось, якщо робити вигляд, що все гаразд, спочатку в це повірять люди, які її оточують, а тоді й вона сама.

Покоївка приготувала вечерю – запіканку з картоплею та зеленою квасолею – і залишила її в духовці. Дженніфер зрозуміла, що з вечерею доведеться зачекати, доки не повернеться чоловік: її права рука все ще була заслабкою і вона боялася впустити важку чавунну каструлю.

Десь годину Дженніфер блукала будинком, знайомлячись із ним, відчиняючи шухлядки та вивчаючи світлини. «Це мій будинок, – повторювала вона собі. – Це мої речі, мій чоловік». Кілька разів вона спробувала, не замислюючись, знайти ванну кімнату й кабінет, і з радістю з'ясувала, що якась частинка її свідомості все-таки пам'ятає це місце. Вона розглядала книги у вітальні, а тоді з легким задоволенням зазначила, що, хоча багато з них були їй незнайомі, їхні сюжети вона добре пам'ятала.

Найбільше часу Дженніфер провела у спальні. Пані Кордоза розпакувала її валізу та поскладала все на свої місця. Дженніфер відчинила дверцята двох вбудованих шаф і побачила, що там зберігається купа ретельно складеного одягу. Усе ідеально на ній сиділо, навіть найбільш розношені туфлі. На туалетному столику акуратно лежали її щітки, парфуми та пудра. Аромат парфумів викликав доволі розмиті, але приємні спогади. Косметика також ідеально їй пасувала: «Coty», «Chanel», «Elizabeth Arden», «Dorothy Gray» – на її столику був невеличкий батальйон дорогих кремів та лосьйонів.

Вона витягла одну з шухлядок та почала розглядати пенсьюари, бюстє та іншу білизну з мережива і шовку. Дженніфер зауважила, що була жінкою, для якої зовнішній вигляд відіграє чи не головну роль. Вона сіла на стілець і почала роздивлятися себе у дзеркало, а тоді взяла щітку та довгими, спокійними рухами почала розчісувати волосся. «Ось чим я зазвичай займаюся», – кілька разів повторила вона собі.

У моменти, коли її охоплювало відчуття, що вона тут зовсім чужа, Дженніфер намагалася зайняти себе якимись дрібницями: складала рушники в гардеробі на першому поверсі, переставляла склянки і тарілки.

Її чоловік повернувся додому, коли ще не було сьомої. Вона чекала на нього в коридорі. На обличчі був оновлений макіяж, а на шиї та зап'ястках легкий аромат парфумів. Вона помітила, що йому сподобалась ця ілюзія нормальності. Вона взяла його пальто, повісила в шафу й запитала, чи не хоче він чогось випити.

– Було б чудово, дякую, – відповів він.

Вона розгублено взяла до рук карафку. Чоловік повернувся до неї, помітив її збентеження й промовив підбадьорливо:

– Саме так, люба. Віскі, на два пальці, з льодом, будь ласка.

За вечерю він сидів праворуч від неї за великим, з червоного дерева, полірованим столом, більша частина якого була не сервірована. Вона розклала гарячу їжу в тарілки, а він поставив їх на стіл. «Ось так я живу, – думала вона, спостерігаючи за його рухами. – Ось що ми робимо вечорами».

– Я подумав, чи не запросити нам Монкріффів на вечерю в п'ятницю? Що скажеш?

– Я не проти, – відповіла вона, підносячи виделку до рота.

– Чудово, – кивнув головою він. – Наші друзі постійно запитують про тебе. Вони хочуть переконатися в тому, що ти... що тобі стало краще.

– Буде дуже мило, – промовила вона з натягнутою усмішкою.

- Думаю, ще тиждень-два нам не варто кудись виходити. Доки ти остаточно не одужаєш.

- Гаразд.

- М-м-м, дуже смачно. Це ти приготувала?

- Ні, це пані Кордоза.

- Он воно що.

Вони вечеряли у тиші. Вона пила воду - пан Гаргрівз радив їй утриматись від вживання алкоголю - та заздрісно дивилася на келих чоловіка. Як же їй хотілося бодай на мить відволіктися від усього, що відбувалося.

- Як справи... на роботі?

- Все гаразд, - відповів він, не відриваючись від їжі. - Треба буде з'їздити на шахти в найближчі два тижні, але спершу я хочу переконатися в тому, що з тобою все добре. Звісно, пані Кордоза допомагатиме тобі.

- Я впевнена, що зі мною все буде гаразд, - сказала вона, раптом відчувши полегшення від того, що зможе залишитись на самоті.

- А тоді поїдемо на кілька тижнів у Рив'єру. У мене там деякі справи, а тобі корисно бувати на сонці. Пан Гаргрівз сказав, що це позитивно вплине на... рубці, - ледь чутно сказав він.

- На Рив'єру, - повторила вона, і перед її очима раптом з'явився залитий місячним світлом берег моря. Сміх. Дзвін келихів. Вона заплющила очі, намагаючись зробити розмиту картинку яснішою.

- Цього разу можемо поїхати вдвох, лише ти і я.

Картинка зникла, вона відчувала, як пульсує її кров. «Спокійно, - сказала вона собі, - зараз спогади повернуться. Пан Гаргрівз сказав, що колись так буде».

- Тобі там завжди подобалося. Навіть більше ніж тут, у Лондоні, - сказав він, поглянувши на неї, і миттю відвів погляд.

У Дженніфер знову з'явилося відчуття, що він її перевіряє. Вона змусила себе проковтнути ще один шматочок, а тоді тихо промовила:

- Як скажеш, тобі видніше.

У кімнаті запала тиша, яку порушував лише тихий дзенькіт його ножа з виделкою об тарілку. Страви раптом здалася Дженніфер абсолютно неістивною.

- Здається, я втомилася більше, ніж здавалося. Ти не проти, якщо я піду нагору? - запитала вона, підіймаючись зі стільця.

- Треба було сказати пані Кордозі, що ми повечеряємо на кухні. Допомогти тобі піднятися?

- Ні, не хвилюйся, - відмахнулася вона. - Я лише трохи втомилася. Вранці мені буде краще.

О дев'ятій сорок п'ять Дженніфер почула, як він увійшов у кімнату. Вона лежала в ліжку, гостро відчуючи на дотик простирадла, дивлячись на смугу місячного світла, що потрапляло у кімнату через шпарину між фіранками, прислуховуючись до віддаленого шуму авто на площі, до скреготу гальм таксі, що спинялися, аби випустити пасажирів, до ввічливих вітань перехожих, які повиходили на вечірню прогулянку з собаками. Вона намагалася не ворухитися, очікуючи моменту, коли все стане на свої місця і вона нарешті збагне, що потрапила у своє звичне середовище.

А тоді двері відчинилися.

Він не вмикав світло. У темряві було чутно лише, як злегка постукують дерев'яні вішаки, на один з яких він повісив свій піджак, на підлогу ледь чутно впали черевики. Раптом Дженніфер відчула, як усе її тіло шалено напружилось. Її чоловік – це абсолютно незнайома їй людина, і ось зараз цей незнайомец збирається лягти до неї у ліжко. Вона настільки зосереджено сприймала все, що коїлось навколо увесь день, що навіть не замислювалась над тим, що робитиме вночі. Вона сподівалася, що він спатиме в іншій кімнаті.

Закусивши губу і заплющивши очі, вона намагалася дихати якомога спокійніше, роблячи вигляд, що міцно спить. Дженніфер чула, як він зайшов у ванну, як з крана потекла вода, спершу він довго чистив зуби та полоскав рота. Закінчивши вмиватися, він м'яко пройшовся по килиму, а тоді заліз під ковдру, матрац прогнувся під вагою його тіла, ліжко злегка зарипіло. Якийсь час він лежав не рухаючись, а вона відчайдушно намагалася дихати рівно та не хвилюватися. «Будь ласка, тільки не зараз, – подумки благала вона, – я заледве тебе знаю».

– Дженні? – прошепотів він, торкаючись її стегна, і вона ледве стрималась, щоб не смикнутися.

Вона зробила глибокий вдих, вдаючи, що міцно спить. На мить його рука завмерла, і він, тяжко зітхнувши, повернувся на другий бік.

2

Мені хотілося б бути тим, хто тебе врятує, але цього просто ніколи не станеться... Я не буду більше телефонувати після того, як ти отримаєш цього листа, адже він може тебе засмутити, а з мого боку було б нечесно слухати, як ти плачеш, адже за півтора року я ніколи не бачив тебе заплаканою, та й узагалі у мене ніколи не було такої дівчини, як ти.

Чоловік до жінки, у листі

Мойра Паркер з тривогою спостерігала, як її бос, щільно стиснувши щелепи, рішуче пройшов повз неї до свого кабінету, і трохи зраділа, що пан Арбутнот запізнювався на зустріч о пів на третю. Очевидно, остання нарада пройшла геть невдало.

Вона підвелася, хутко розправила спідницю й узяла в нього пальто, яке встигло вкритися краплями дощу, поки він ішов від авта до офісної будівлі. Мойра поставила парасольку на підставку, а тоді, трохи довше, ніж зазвичай, обережно повісила його пальто на гачок. Вона вже давно на нього працювала, тому достеменно знала, коли йому потрібно трохи більше часу, аби побути на самоті.

Вона заварила чаю – він завжди пив чай після обіду та дві чашки кави вранці – збрала докупи необхідні документи й постукала у двері його кабінету.

– Підозрюю, що пан Арбутнот затримується. Очевидно, на Мерілбоун-роуд затор.

Він якраз читав листи, які вона залишила йому вранці для підпису. Очевидно задоволений їхнім змістом, він дістав із нагрудної кишені ручку й поставив короткий, різкий підпис. Секретарка поставила чай на стіл, поклатала листи до решти паперів і сказала:

– Я забрала ваші квитки у Південну Африку й замовила авто з аеропорту.

– П'ятнадцятого, так?

– Так. Я принесу квитки, а ви поки що можете переглянути документи. У них показники продажів за останній тиждень. Остаточні дані щодо заробітної плати знаходяться ось у цій папці. І я не була впевнена, що ви матимете час пообідати після зустрічі з виробниками авто, тому взяла на себе сміливість замовити вам кілька сендвічів. Сподіваюся, ви не проти.

– Дуже мило з вашого боку, Мойро. Дякую.

– Принести їх зараз до чаю?

Він кивнув і на мить усміхнувся. Від цього Мойра ледь не почервоніла. Вона знала, що інші секретарки кепкують з неї, вважаючи, що вона занадто турбується про свого керівника, не кажучи вже про її занадто суворий і стриманий стиль одягу та дещо жорстку манеру спілкування. Але її керівнику подобалось, коли все робилося як слід, і вона завжди це розуміла. Ті дурненькі дівчатка, які постійно витріщаються у глянцеві журнали та пліткують у жіночих роздягальнях, просто не могли зрозуміти, що добре зроблена справа приносить велике задоволення. Вони не розуміли, наскільки приємно почуватися незамінною.

Вона трохи завагалася і дістала з папки останнього листа.

– Прийшла ранкова пошта. Мені здається, вам слід поглянути на це – черговий лист про працівників з Рочдейла.

Він насупив брови, від чого легка усмішка, що сяяла на його обличчі, безслідно зникла. Він двічі перечитав листа.

– Хто-небудь іще це бачив?

– Ні, сер.

– Покладіть його до решти, – гаркнув він і жбурнув листа на стіл. – Не дадуть спокійно жити. За цим усім стоять профспілки, не хочу з ними зв'язуватися.

Вона мовчки взяла листа і вже збиралася йти геть, але зупинилася на мить і, обернувшись, промовила:

– Можу я дещо запитати? Як справи у вашої дружини? Вона задоволена, що нарешті повернулася додому?

– З нею все гаразд, дякую. Вже майже прийшла до тями, – відповів він. – Перебування вдома йде їй на користь.

- Приемно це чути, - дещо знервовано сказала Мойра, але він уже не слухав її, адже вся його увага була прикута до показників продажів, які вона поклала йому на стіл. Усе ще з легкою усмішкою, Мойра Паркер схопила документи і, притиснувши їх до грудей, вийшла з кабінету директора.

Він сказав, що це старі друзі, нічого особливого. Двох із них Дженніфер уже бачила, одного разу вони провідали її в лікарні, а тоді зайшли в гості, коли вона повернулася додому. З Івонною Монкріфф, стрункою брюнеткою злегка за тридцять, вони дружили з тих пір, як Дженніфер переїхала в будинок на Медвей-сквер і вони стали сусідками. В Івонни була доволі суха й уїдлива манера спілкування, на відміну від іншої подруги, Вайолет, яку Івонна знала ще зі школи і яка спокійно реагувала на нескінченні жарти дівчини та уїдливі зауваження, наче так і треба.

Спочатку Дженніфер було нелегко підтримувати розмови про спільних знайомих, які поєднували подруг, проте у їхній компанії вона почувалася комфортно. Вона навчилася довіряти внутрішнім відчуттям, які виникали при спілкуванні з людьми: виявляється, спогади можуть зберігатися не лише у пам'яті.

- От би мені втратити пам'ять, - сказала якимось Івонна, коли Дженніфер розповіла їй, які дивні речі коїлися з нею, поки вона лежала в лікарні. - Я б пішла світ за очі. Але для початку забула б, що вийшла заміж за Френсіса.

Івонна забігла до Дженніфер, аби переконати її, що все гаразд. Це мала бути тиха вечерея з друзями, але з плином часу Дженніфер нервувала все більше і більше.

- Не розумію, чому ти так панікуєш, дорогенька. Про твої вечірки складають легенди, - сказала Івонна, вмощуючись на ліжку та спостерігаючи, як Дженніфер у паніці приміряє одну сукню за другою.

- Справді? І чим же вони такі легендарні? - запитала вона, поправляючи сукню на грудях.

Здається, вона трохи схудла, поки лежала в лікарні, тому сукня некрасиво збиралася спереду.

- Ой, та розслабся, - засміялася Івонна. - Тобі нічого не потрібно робити, Дженні. Я тобі допоможу. Будинок сяє, ти виглядаєш чарівно. Виглядатимеш, принаймні, якщо нарешті одягнеш щось на себе.

Вона зняла черевички і залізла на ліжку, випроставши довгі, елегантні ноги.

- Я ніколи не поділяла твого захоплення розвагами. Зрозумій мене правильно, мені подобаються вечірки, але вся ця організація... - Вона розглядала свої нігті. - Вечірки створені для того, щоб на них ходити, а не проводити. Так каже моя мама, і я, по правді, цілком підтримую цю думку. Я з радістю придбаю собі кілька нових суконь, але готувати канапе і розсаджувати гостей... Оце вже ні, дякую.

Стоячи перед дзеркалом, Дженніфер продовжувала боротися з вирізом на сукні, повертаючи її з боку на бік. Вона підняла руку. Шрам і досі був яскраво-рожевого кольору.

- Може, мені варто одягнути щось із довгими рукавами?

- Болить? - запитала Івонна, розглядаючи руку.

- Болить уся рука. Лікар виписав мені якісь пігулки. Я хотіла спитати... чи не буде цей шрам...

- Привертати увагу? - зморщила носика Івонна. - Гадаю, тобі краще носити сукні з довгими рукавами. Принаймні доки він трохи не зійде. До того ж зараз уже прохолодно.

Дженніфер злегка розгубилася від такої неделікатної оцінки власної подруги, але не образилася. Це вперше, відколи вона повернулася додому, хтось наважився сказати їй правду у вічі.

Вона зняла сукню, підійшла до шафи й почала перебирати речі, які там висіли, аж поки не побачила сукню-футляр із чистого шовку. Це вперше вона її дістала. Сукня була дуже ефектна. Після повернення з лікарні Дженніфер віддавала перевагу твідовим речам сірого або коричневого кольору, але все це яскраве вбрання постійно потрапляло їй на очі.

- Щось таке? - запитала вона в Івонни.

- Яке таке?

- Я носила ось ці сукні? - запитала Дженніфер, набравши повні груди повітря. - Я так одягалась?

Вона приклала сукню до себе.

Івонна дістала з сумочки цигарку й запалила її, а тоді почала уважно розглядати обличчя Дженніфер.

- Хочеш сказати, ти зовсім нічого не пам'ятаєш?

Дженніфер сіла на стілець навпроти туалетного столика.

- Я не пам'ятаю багатьох речей. Я знаю, що знаю тебе. Я знаю його. Я відчуваю це тут, - сказала вона, поклавши руку на груди. - Але... я багато чого не пам'ятаю. Я не пам'ятаю, як ставилась до свого життя. Не знаю, як поводитися з іншими людьми. Я не... - вона закусила губу. - Я не знаю, хто я.

Несподівано її очі наповнилися слізьми. Вона почала шукати носовичок, відкриваючи то одну шухляду, то іншу.

Зачекавши трохи, Івонна підійшла до Дженніфер і сіла поряд.

- Гаразд, дорогенька. Я все тобі розповім, слухай. Ти мила і весела, сповнена життєрадісності. У тебе чудове життя, заможний та вродливий чоловік, який тебе обожнює, а також гардероб, за який померла б будь-яка жінка. У тебе завжди ідеальна зачіска, струнка талія. Ти завжди у центрі уваги на будь-якій вечірці, і всі наші чоловіки потайки у тебе закохані.

- Не кажи дурниць.

- Я не жартую. Френсіс обожнює тебе. Варто лише йому побачити твою пустотливу усмішку і біляве волосся, як він одразу ж починає шкодувати, що одружився зі мною, довготелесою, примхливою, старою єврейкою. А Білл...

- Білл?

- Чоловік Вайолет. Доки ти була незаміжня, він як хвостик ходив скрізь за тобою. На щастя, він надто боїться твого чоловіка, інакше давно б уже схопив тебе і забрав собі.

- Ти просто хочеш мене заспокоїти, - промовила Дженніфер, витираючи сльози носовичком.

- Нічого подібного. Якби ти не була такою милою, довелось би тебе позбутися. Але тобі пощастило. Ти мені подобаєшся.

Кілька хвилин вони сиділи мовчки. Дженніфер розглядала пляму на килимі, а тоді запитала:

- Чому в мене немає дітей?

Івонна зробила затяжку і, здивовано піднявши брову, подивилася на Дженніфер.

- Востаннє, коли ми про це розмовляли, ти сказала, що чоловікові і дружині потрібно бути хоча б на одному континенті, якщо вони хочуть завести дитину. Твій чоловік часто їздить у відрядження, - продовжувала Івонна, випускаючи ідеальне кільце диму. - Це, до речі, одна з багатьох причин, чому я вам заздрю.

Дженніфер захихотіла, та Івонна продовжувала:

- Усе налагодиться. Роби все, що говорить цей непристойно дорогий лікар, і припини мучити себе. Ось побачиш, за кілька тижнів ти вигукнеш: «Єврика!» і все пригадаєш: як жакливо хропе твій чоловік, про ваші негаразди з грошима та який величезний у тебе борг у «Харві Ніколс». Тому насолоджуйся тим, що нічого не пам'ятаєш, доки в тебе є така можливість.

- Може, ти й маєш рацію.

- І ще одне, ти просто зобов'язана одягти цю рожеву сукню. У тебе є кварцове намисто, яке ідеально до неї пасує. Смарагдове нікуди не годиться. У ньому твої груди схожі на дві здуті кульки.

- О, ти справжня подруга! - сказала Дженні, і жінки засміялися.

Двері з гуркотом відчинилися, він кинув на підлогу портфель, принісши з вулиці морозну свіжість. Він зняв шарф, поцілував Івонну і перепросив за спізнення.

- Нарادا з бухгалтерами. Ви ж знаєте, вони можуть вічність говорити про гроші.

- Бачив би ти їх, коли вони збираються разом, Ларрі. Нудьга бере. Ми з Френсісом одружені вже п'ять років, а я досі не можу відрізнити дебет від кредиту, - поглянувши на годинник, сказала Івонна. - Гадаю, він скоро прийде. Чаклує, мабуть, над черговою колонкою цифр.

- Ти сьогодні чарівна, Дженні, - поглянувши на дружину, сказав Лоренс.

- Твоя дружина завжди виглядає приголомшливо.

- Так-так, так і є. Ти маєш рацію. - Він почухав підборіддя. - Леді, прошу вибачення. Піду приведу себе до ладу, перш ніж прийдуть гості. Чув прогноз погоди по радіо - знову обіцяють снігопад.

- Гаразд, ми вип'ємо поки чогось, - крикнула йому Івонна.

До приходу гостей Дженніфер встигла зняти стрес кількома келихами коктейлю. «Все буде гаразд», - продовжувала вона повторювати про себе. Якщо вона потрапить у ніякове становище, Івонна підкаже, що робити. Це її друзі, врешті-решт. Вони не кепкуватимуть з неї. Вони лиш хочуть, аби Дженніфер зробила наступний крок до повернення колишньої себе.

- Дженні! Дякуємо за запрошення! - обійняла її Вайолет Ферклаф. Її пухкеньке обличчя майже повністю приховував капелюшок. Вона обережно витягла шпильки, зняла його і віддала разом з пальтом. На ній була шовкова сукня з глибоким вирізом, вона огортала її пухкенькі форми, ніби наповнений повітрям парашут. За словами Івонни, аби обхопити талію Вайолет, знадобилася б невелика рота.

- Дженніфер, ти сама досконалість, як завжди, - поцілував її у щоку високий рудоволосий чоловік.

Дженніфер вразило те, наскільки ці двоє не пасували одне одному. Цього чоловіка вона не пам'ятала взагалі, і їй здавалось доволі кумедним те, що він одружився з Вайолет.

- Проходь, будь ласка, - сказала вона, відводячи погляд і беручи себе в руки. - Мій чоловік спуститься за кілька хвилин. Хочеш чого-небудь випити?

- Що? «Чоловік»? У нас сьогодні офіційний прийом? - засміявся Білл.

- М-м-м... - знітилась Дженніфер, - я вас усіх так давно не бачила...

- Чудовисько! Будь з нею добрішим, - сказала Івонна, поцілувавши його в щоку. - Вона ще доволі вразлива. Взагалі-то вона могла спокійно лежати в ліжку, доки ви, чоловіки, обирали по черзі, хто носитиме їй виноград. Але чомусь Дженні віддала перевагу мартіні.

- Ось та Дженні, яку всі ми знаємо і любимо, - усміхнувся Білл і з таким неприхованим захватом поглянув на Дженніфер, що вона кілька разів непомітно подивилася на Вайолет, аби переконатися, що її подруга не ображається. Здавалось, тій було байдуже: вона вперто щось шукала у своїй сумочці.

- Я залишила твій номер телефону нашій новій няньці, - сказала вона, дивлячись на Дженніфер. - Сподіваюся ти не проти, вона безнадійна. Не здивуюся, якщо вона зараз зателефонує і скаже, що не може знайти піжаму Фредеріка чи щось на кшталт цього.

Дженніфер помітила, як Білл театралью закотив очі, і раптом зрозуміла, що цей жест був їй знайомий.

Усі восьмеро осіб розсілися за столом, її чоловік та Френсіс сиділи один навпроти одного. Івонна, Домінік, який обіймав високу посаду в кінній гвардії, та Дженніфер сиділи спиною до вікна, а Вайолет, Білл та Анна, дружина Домініка, зайняли місця на протилежному боці столу. Анна - життєрадісна жінка, яка весело хихотіла з жартів чоловіків, своїм доброзичливим виглядом одразу давала зрозуміти, що вона абсолютно впевнена у власній привабливості.

Дженніфер упіймала себе на тому, що спостерігає за тим, як вони ідуть, уважно аналізує те, що вони одне одному говорять, намагаючись знайти бодай щось, що нагадає їй про колишнє життя. Вона зауважила, що Білл рідко дивиться на свою дружину і майже до неї не говорить, а Вайолет, здається, цього ніби не помічає. Дженніфер замислилась, чи Вайолет дійсно не помічає байдужості з його боку, чи просто стійко приховує збентеження.

А ось Івонна, яка постійно жаліється на Френсіса, не зводить з нього очей. Промовляючи чергове уїдливе зауваження, вона постійно виклично на нього дивиться, очікуючи його реакцію. «Ось чому вони разом, – подумала Дженніфер. – Івонна просто не хоче показувати, наскільки він для неї важливий».

– Краще б я вклав гроші у виробництво холодильників, – сказав Френсіс. – У ранковій газеті написали, що лише у Великій Британії цього року планують продати мільйон штук. Мільйон! А п'ять років тому це було б... десь сто сімдесят тисяч.

– В Америці має бути вдесятеро більше. Я чула, що люди купують нові холодильники кілька разів на рік, – промовила Вайолет, наколюючи на виделку шматочок риби. – До того ж вони просто величезні, вдвічі більші за наші. Ви можете собі це уявити?

– В Америці все більше. Принаймні так вони говорять.

– Авжеж, а ще вони надто високої думки про себе, судячи з тих, з ким мені довелося спілкуватися, – зауважив Домінік. – Генерали-янки такі всезнайки!

– Бідний Домінік, – засміялася Анна, – він зовсім розгубився, коли один з них намагався навчити його водити авто, до того ж своє власне.

– Еге ж, «казарми у вас маленькі, транспорт невеликий і пайок теж не дуже», – перекирив генерала Домінік. – Знали б вони, яке в нас раніше було харчування... вони собі навіть уявити цього не можуть.

– Дом вирішив пожартувати і заіхав за ним на «Morris Minor» моєї мами. Бачили б ви обличчя того генерала.

– Я сказав йому: «Тут так заведено, приятелю. Високопоставлених гостей ми возимо на „Vauxhall Velox“, там є три додаткові дюйми для ніг». Йому довелося скластися майже вдвое, аби залізти в авто!

– Я мало не вмерла від сміху, – сказала Анна. – Навіть не знаю, як Дому вдалося уникнути неприємностей!

– Як справи на роботі, Ларрі? Чув, за тиждень ти знову летиш в Африку.

Дженніфер уважно спостерігала за тим, як її чоловік відкинувся на спинку стільця.

– Усе добре. Насправді навіть дуже добре. Я щойно підписав угоду з однією транспортною компанією на виробництво гальмівних колодок, – сказав він, поклавши ножа і виделку на тарілку.

– А чим ти займаєшся? Я все ніяк не можу зрозуміти, що це за новомодний матеріал.

– Вайолет, тобі ж насправді не цікаво, – сказав Білл, який сидів навпроти неї. – Вайолет взагалі мало цікавить усе, що не рожевого чи блакитного кольорів або не починається зі слова «мама».

- Білле, дорогий, можливо, річ у тому, що вона не може розвивати свої інтереси в такому середовищі, як у вас вдома? - відрізала Івонна, і чоловіки з обуренням присвиснули.

Лорренс Стірлінг повернувся до Вайолет.

- Цей мінерал, насправді, не такий новий, - сказав він. - Його використовували ще у Давньому Римі. Ти ж вивчала історію Стародавнього Риму в школі?

- Звичайно, вивчала. Але, на жаль, зараз я вже нічого з цього не пам'ятаю, - різко засміялась Вайолет.

Раптово Лоренс почав говорити тихіше, й усі присутні припинили, аби добре його чути.

- Так от, Пліній Старший писав про те, як одного разу на його очах у вогонь, що зігрівав банкетну залу, кинули шматок тканини. Після того як вона погоріла кілька хвилин, її дістали, і виявилось, що тканина була абсолютно неушкодженою. Дехто вирішив, що це чаклунські витівки, проте він збагнув, що справа зовсім в іншому. - Ларрі дістав з кишені ручку, написав щось на своїй серветці і передав Вайолет. - Так от, ця речовина називається хризотил. Це мінерал, його назва походить від грецького «chrysos», що означає «золото», та «tilos» - волокно. Ще в давні часи люди зрозуміли, наскільки хризотил, який також відомий як азбест, цінний. Усе, що роблю я, тобто моя компанія, - займаюся видобутком азбесту і знаходжу йому застосування у різних галузях.

- Ви гасите пожежі?

- Так, - відповів він, розглядаючи руки. - Точніше ми робимо усе, аби пожежі не виникали.

На якусь мить за столом запанувала напружена тиша. Ларрі поглянув на Дженніфер, а тоді миттю відвів погляд убік.

- То де ж тоді великі гроші, друзяко? Ти ж не на вогнестійких скатертинах заробляєш?

- Автозалчастини, - він розслаблено відкинувся на спинку крісла, й атмосфера у кімнаті стала більш невимушеною. - Кажуть, що за десять років практично кожна британська родина матиме власне авто. А це непристойно багато гальмівних колодок. Крім того, ми проводимо перемовини із залізничними та авіакомпаніями. Насправді білий азбест можна використовувати практично в усіх галузях: покриття дахів, будівництво сільськогосподарських об'єктів, обшивка, ізоляція, дуже скоро він буде всюди.

- А й справді диво-мінерал.

«Коли він говорить з друзями про роботу, то поводить себе набагато вільніше, ніж коли ми залишаємося з ним наодинці», - подумала Дженніфер. Мабуть, для нього ця ситуація також дивна: вона потрапила у таку серйозну аварію і ніяк не може стати тією, що раніше. Вона пригадала, як Івонна описувала її колишню: розкішна, врівноважена, пустотлива. Може, він сумує за тією жінкою? Очевидно, Ларрі відчув, що Дженніфер за ним спостерігає, бо повернувся до неї і впіймав її погляд. Вона усміхнулась, і за якусь мить він усміхнувся у відповідь.

- Я все бачив, Ларрі. Припини, не можна упадати за власною дружиною, - сказав Білл, наповнюючи келихи.

- Він має повне право упадати за власною дружиною, - заперечив Френсіс. - Після всього, що з нею трапилось. Дженні, як почувашся? Виглядаєш чудово!

- Усе гаразд, дякую.

- Я вважаю, вона молодчинка! Влаштувати вечерю через два тижні після виписки з лікарні.

- Якби Дженні перестала влаштовувати вечірки, я б подумав, що щось не так, і не лише з нею, а з усім цим світом, - зауважив Білл, попиваючи вино. - Це жахливо. Приемно бачити, що ти нарешті прийшла до тями.

- Ми страшенно хвилювалися. Сподіваюсь, ти отримала від мене квіти, - сказала Анна.

- Ти пам'ятаєш, як сталася аварія, Джен? - запитав Домінік, кладучи серветку на стіл.

- Мені здається, зараз не найкращий час, щоб згадувати про це, - втрутився у розмову Лоренс, підіймаючись з місця, аби дістати з серванта чергову пляшку вина.

- Звичайно, пробач, - махнув рукою Домінік. - Запитав не подумавши.

- Зі мною все гаразд, правда, - відповіла Дженніфер і почала прибирати зі столу тарілки. - Я б навряд чи могла щось розповісти. Я взагалі мало що пам'ятаю.

- Може, воно й на краще, - зауважив Домінік.

- Що ж, дорогий Ларрі, чим скоріше ти почнеш виготовляти гальмівні колодки, тим безпечніше буде всім нам, - промовила Івонна, запалюючи цигарку.

- А він від цього багатітиме, - засміявся Френсіс.

- Френсісе, любий, ну хіба обов'язково кожну розмову зводити до грошей?

- Безсумнівно, - відповіли він і Білл водночас.

Вони дружно розсміялися, а Дженніфер тим часом зібрала брудний посуд і віднесла його на кухню.

- Здається, все було не так уже й погано, як гадаєш?

Дженніфер сиділа за туалетним столиком, обережно знімаючи сережки. Вона побачила його відображення у дзеркалі, коли він увійшов у спальню, розв'язуючи краватку.

- Так, - відповіла вона, - здається, все було добре.

- Вечеря була неймовірна.

- Це не моя заслуга, - відповіла вона, - подякуй пані Кордозі.

- Але ж меню ти складала.

Сперечатися було марно. Вона обережно поклала серезки у шухлядку. У ванній потекла вода.

- Приємно чути, що тобі сподобалося, - вона підвелася і зняла з себе сукню, повісила її у шафу й почала стягувати панчохи. Вона якраз стягнула одну, коли помітила, що чоловік стоїть у дверях ванної і роздивляється її ноги.

- Ти сьогодні дуже красива, - промовив він тихо.

Вона розгублено закліпала, зняла другу панчоку і спробувала розстібнути корсет, та раптом відчула сильне напруження в руці. Ліва рука все ще погано слухалася, і вона ніяк не могла завести її за спину та дістатися застібки.

Вона опустила голову вниз, прислухаючись до його кроків позаду. Він, одягнений лише в штани, підійшов до неї, обережно відвів її руки та допоміг розстібнути корсет. Він стояв настільки близько, що вона відчувала його подих на своїй спині, доки він поволі розстібав гачок за гачком.

- Ти дуже красива, - повторив він.

Вона заплющила очі. «Це мій чоловік, - промовила вона подумки. - Він мене обожає. Усі так кажуть. Ми щасливі». Вона відчула, як він обережно провів пальцями по її правому плечі, ніжно поцілував її у ший, а тоді прошепотів:

- Ти сьогодні дуже втомлена?

Вона знала, що це її останній шанс. Він був джентльменом, отже, якщо вона скаже, що втомлена, він не напосідатиме і залишить її у спокої. Але ж вони одружені. Одружені. І рано чи пізно їй доведеться з цим змиритися. Хтосьна, можливо, якби він був для неї не настільки чужим, вона могла б швидше згадати себе колишню?

Дженніфер повернулася до нього й уткнулася йому в груди. Вона не могла на нього дивитися, не могла його цілувати.

- Я ні... а ти? - прошепотіла вона.

Він стис її в обіймах, вона заплющила очі, сподіваючись відчутися щось знайоме, можливо, навіть якесь бажання. Зрештою, вони одружені уже чотири роки. Вони ж напевно займалися цим багато разів. До того ж він поведився настільки терпляче, коли її виписали з лікарні.

Вона відчувала, як його руки гладять її тіло, з кожним разом усе рішучіше. Ось він розстібнув її бюстгальтер. Вона не розплющувала очі, відчуваючи свою беззахисність.

- Давай вимкнемо світло? - запропонувала вона. - Я не хочу... думати про свою руку. Про те, як вона виглядає.

- Ну, звісно ж. Мені варто було про це подумати.

Почулося тихе клацання вимикача, і світло у спальні згасло. Але насправді її турбувала не рука: вона не хотіла дивитися на нього. Не хотіла, аби він бачив її оголеною і вразливою. За якусь мить вони опинились у ліжку, він жадібно цілував її ший, руки, груди. Він накрив її собою, притиснувши

до ліжка, а вона обійняла його за шию, розгублено розмірковуючи над тим, що робити, якщо вона нічогосінько не відчуває. «Що ж зі мною сталося, – подумала вона, – як же я робила це раніше?»

– Усе гаразд? – прошепотів він їй на вушко. – Тобі не боляче?

– Ні, – промовила вона, – все добре.

Він цілував її груди і стогнав від задоволення.

– Зніми їх, – прошепотів Лоренс, намагаючись стягнути її трусики.

Він злегка підвівся, аби вона могла стягнути їх та відкинути вбік. Ось тепер Дженніфер була абсолютно оголеною. Вона хотіла його зупинити, але він уже розсунув її ноги і незграбно спробував увійти в неї. Вона хотіла сказати: «Я ще не готова», але відступати вже було нікуди, бажання та пристрасть накрыли його з головою.

Вона скривилася, підняла коліна догори, намагаючись не напружуватися. А тоді він увійшов у неї; у темряві вона закусила губу, намагаючись не зважати на біль, а також на те, що вона нічогосінько не відчуває, окрім відчайдушного бажання, щоб усе це чимшвидше закінчилось і він вийшов з неї. Він рухався швидко і різко, навалюючись на неї усією вагою та притискаючись гарячим і спітнілим лобом до її плеча.

А тоді він тихо простогнав, показуючи свою вразливість, яку ніколи б не показав в інших ситуаціях, і все закінчилось, залишилась лише липка волога між її ногами.

Дженніфер прикусила щоку настільки сильно, що відчула присмак крові у роті.

Все ще важко дихаючи, він скотився з неї на ліжку.

– Дякую, – пролунав його голос у темряві.

Добре, що він не бачив, як вона лежить і дивиться у стелю.

– Немає за що, – тихо відповіла вона, натягуючи ковдру до очей. Тепер вона напевне знала, що спогади зберігаються не лише в пам'яті.

3

Не бачить щастя нам ні дня, і в цьому винен тільки я.

Чоловік до жінки, у листі

Останнім часом Дон Франклін дещо погладшав, живіт почав нависати над ременем. Сорочка щільно обтягувала його огрядне тіло, а внизу, над самими штанами, гудзики розійшлися так, що було видно невеликий трикутничок блідої шкіри. Він відкинувся на спинку крісла і зняв окуляри.

– Нам потрібен біографічний нарис про якогось індустріаліста, О'Харо. На цьому наполягає головний редактор. Він хоче бачити розворот на чотири сторінки про цей диво-мінерал, для реклами.

- Якого дідька! Я ж нічого не знаю ані про шахти, ані про заводи. Господи, я ж іноземний кореспондент.

- Був іноземним кореспондентом, - виправив його Дон. - Ми не зможемо відправити тебе туди знову, Ентоні, і тобі це добре відомо. До того ж мені потрібна людина, яка добре виконує свою роботу. І взагалі, ти не можеш тут сидіти просто так.

Ентоні завалився у крісло, яке стояло навпроти столу, і дістав цигарку.

Крізь скляні стіни кабінету він спостерігав за тим, як за спиною шеф-редактора молодий репортер Фіппс з люттю дістав з друкарської машинки три аркуші паперу і, зморщившись від розчарування, запхав нові, проклавши їх копіркою.

- Я знаю, як ти це робиш. Увімкнеш свою чарівність, і все.

- То це навіть не біографічний нарис, а стаття на замовлення.

- Частина його компанії знаходиться у Конго. Ти ж багато чого знаєш про цю країну.

- Я багато чого знаю про людей, які є власниками шахт у Конго.

- То все не так уже й погано, - промовив Дон, беручи в Ентоні цигарку і запалюючи її.

- Хіба ні?

- Інтерв'ю у цього хлопця потрібно взяти у його літній резиденції на півдні Франції. У Рив'єрі. Тобі сподобається, кілька днів на сонці, кілька лобстерів за рахунок редакції, може, навіть Бріджит Бардо побачиш.. Іще подякуєш мені, правду тобі кажу.

- Відправ краще Петерсона, він обожнює такі речі.

- Петерсон займається справою вбивці дітей з Норвіча.

- Тоді Марфетта. Він у захваті від порожніх балачок.

- Марфетта відправили у Гану. Він готує статтю про заворушення в Ашанті.

- Що? Його? - скептично пхикнув Ентоні. - Він не може зробити нормальний репортаж навіть про бійку хлопчаків у телефонній будці. Якого біса його відправили у Гану? Відправ мене назад, Доне, - трохи заспокоївшись, тихо промовив Ентоні.

- Я не можу цього зробити.

- Навіть якщо у мене зірве дах, я стану алкоголіком і потраплю у психушку, я все одно писатиму краще за Мерфетта, і ти це чудово розумієш.

- Знаєш, у чому твоя проблема, О'Харо? Ти не знаєш, наскільки тобі пощастило, - Дон нахилився вперед і понизив голос. - Слухай, припини нервуватися і просто слухай. Коли ти повернувся з Африки, там, нагорі, - показав Дон угору, де знаходився офіс головного редактора, - думали, чи не звільнити тебе взагалі... Вони хвилювалися за тебе, друже. Більш того, не знаю, як тобі це вдалося, але ти встиг завести тут чимало друзів, і деякі з них доволі впливові особи, мушу я тобі сказати. Вони взяли до уваги все, що з тобою сталося, але попри це, зберегли твоє місце у

редакції і зарплатню. Навіть коли ти був у... ну, ти знаєш де, - знітився Дон.

Ентоні не звернув на цю фразу жодної уваги.

- Так от, - продовжував Дон, - шеф-редактор не хоче, аби ти займався чимось занадто... небезпечним. Тому бери себе в руки, ідь у Францію і радій, що тобі дають можливість працювати й обідати у найкращому ресторані Монте-Карло. Хтозна, може, підчепиш собі там якусь молоденьку акторку.

У кімнаті запала тиша. Здавалося, уся ця промова зовсім не зачепила Ентоні.

- То тобі справді не хочеться цим займатися? - промовив Дон, гасячи цигарку.

- Ні, і ти це чудово знаєш. Варто лише почати займатися подібним, як можна непомітно скотитися до приміток на кшталт «народився-одружився-помер».

- Господи Боже, О'Харо! Впертий же ти негідник! - зітхнув Дон і дістав зі столу аркуш, на якому було щось надруковано. - Гаразд, тоді займись ось цим. Вів'ен Лі збирається перетнути Атлантику, щоб оселитися недалеко від театру, де грає Олів'є. Скоріш за все, він не захоче з нею розмовляти, а у світській хроніці пишуть, що вона не розуміє, в чому причина такої його поведінки. Чому б тобі не дізнатися, чи збираються вони розлучатися? Зробиш заразом хороший опис її одягу.

У кімнаті знову запанувала тиша. За стіною Фіппс порвав чергові три сторінки, стукнув себе по лобі та вилаявся.

Ентоні загасив цигарку і понуро поглянув на боса.

- Піду пакувати валізи, - сказав він.

Збираючись на вечерю, Ентоні розмірковував над тим, що у по-справжньому багатих людей є такого, що змушує його їх критикувати. Можливо, це непохитна самовпевненість, адже мало хто з ними сперечається; або ж в усьому винна їхня набундюченість, через яку будь-яка банальна нісенітниця сприймається до біса серйозно.

Спершу Лоренс Стірлінг видався Ентоні не таким відразливим, як він очікував: хороші манери, розумні й обдумані відповіді, доволі сучасні погляди на використання робочої сили. Проте під кінець дня Ентоні зрозумів, що для цього чоловіка контроль над ситуацією був понад усе. Він віддавав накази іншим і не цікавився їхньою думкою. Його мало турбувало, що відбувалося за межами його кола. Він був багатим і доволі успішним занудою, якому не потрібно прагнути бути кимось іншим.

Ентоні чистив піджак, розмірковуючи над тим, навіщо взагалі погодився йти на цю вечерю. Стірлінг запросив його на вечерю після інтерв'ю, а Ентоні був змушений зізнатися, що нікого не знає в Антибі, планів на вечір у нього немає, і він не розраховував ні на що більше, ніж на перекус у готельному номері. Ентоні підозрював, що Стірлінг запросив його лише для того, аби він написав про нього улесливу статтю. Незважаючи на те, що Ентоні доволі неохоче прийняв пропозицію Стірлінга, той миттю наказав своєму водієві забрати репортера з готелю «Кап» о сьомій тридцять.

- Ви не знайдете самостійно наш будинок, він знаходиться доволі далеко від дороги, - пояснив пан Стірлінг.

«Ну, звісно ж, - подумав Ентоні. - Такі, як Стірлінг, навряд чи житимуть поряд із простими смертними».

Консьерж помітно ожив, коли побачив, що біля входу припаркувався лімузин. Він миттю кинувся до дверей, на обличчі сяяла його найкраща усмішка.

Ентоні проігнорував його. Він привітався з водієм і сів на передне сидіння, пізніше він зрозумів, що водієві це не дуже сподобалося, однак якби Ентоні сів позаду, все одно почувався б самозванцем. Репортер опустив вікно, і теплий середземноморський бриз торкнувся його шкіри. Довге та неповоротке авто повзло вздовж узбережжя, наповненого ароматами розмарину і тмину. Ентоні розглядав далекі пагорби, огорнуті пурпуровим серпанком. Він настільки звик до екзотичних пейзажів Африки, що встиг забути, наскільки прекрасні куточки є в Європі.

Дорогою до маєтку Стірлінга він теревенив з водієм, розпитував у нього про місцевість, на кого він іще працює, як живуть прості люди у цій місцевості. Репортер просто не міг стриматись, адже знання - це сила. Деякі зі своїх найкращих статей він написав саме завдяки ось таким невимушеним розмовам з водіями та іншим персоналом багатіїв.

- Пан Стірлінг хороший бос? - запитав він.

- Нормальний, - водій з недовірою поглянув на Ентоні й відповів таким тоном, що репортер безпомилково зрозумів, що розмову завершено.

- Приємно це чути, - відповів Ентоні і дав водієві щедрі чайові, коли авто спинилося біля розкішного білого маєтку.

Спостерігаючи за тим, як авто зникає у гаражі, Ентоні майже позаздрив водієві. Небагатослівний за вдачею, він віддав би перевагу грі в карти та кільком сендвічам у компанії з цим водієм. Ентоні аж ніяк не хотілося вести світську бесіду з утомленим від життя багатієм із Рив'єри.

Маєток вісімнадцятого століття мало чим відрізнявся від інших подібних будинків багатіїв - величезний і бездоганний; для того, щоб його утримувати в належному стані, потрібно мати великий штат прислуги. Широка та ідеальна доріжка була викладена з двох боків декоративним камінням, на газоні не було жодної зайвої травинки, з-за зачинених віконниць мерехтіло м'яке світло. Широкі кам'яні сходи вели у просторий, прикрашений квітами у величезних вазах хол, куди доносилися голоси, які линули з ідальні. Ентоні повільно підіймався сходами, відчуваючи тепло нагрітого сонцем каменю.

Окрім нього, на вечерю було запрошено ще семеро гостей: Монкріффів, друзів Стірлінга з Лондона (пані Монкріфф одразу ж зміряла Ентоні поглядом), мера міста, мсьє Лафаетта з дружиною та донькою, граційною брюнеткою з яскраво нафарбованими очима й виглядом відчайдушної пустунки, та літне подружжя Демарсьєр, які мешкали у сусідньому маєтку. Дружина Стірлінга була привабливою білявкою, схожою на Грейс Келлі; таким жінкам зазвичай нічого сказати, але цього і не потрібно, адже чоловікам достатньо милуватися їхньою вродою. Ентоні сподівався, що його посадять поряд із пані Монкріфф: хоч вона й дивилась на нього з певним викликом, принаймні він би не нудився.

- То ви працюєте в газеті, пане О'Харо? - звернулася до нього літня французька.

- Так. В Англії, - відповів Ентоні.

Раптом біля нього з'явився офіціант із тацею з напоями.

- У вас є щось безалкогольне? Газованка якась, приміром? - запитав журналіст.

Офіціант мовчки кивнув і щез.

- І як вона називається?

- «Нейшн».

- «Нейшн», - з легким збентеженням повторила вона. - Ніколи раніше про неї не чула. Я знаю газету «Таймс». Здається, вона найкраща у Великій Британії?

- Багато хто так вважає, - відповів Ентоні, подумки благаючи, щоб хоча б їжа виявилась не такою жакливою.

Біля журналіста знову з'явився офіціант, на таці стояла висока склянка газованки з льодом. Ентоні відчайдушно намагався не звертати уваги на шампанське, яке іскрилося в келихах інших гостей. Натомість він вирішив пригадати французьку, яку вивчав ще у школі, та звернувся до доньки мера, яка відповіла бездоганною англійською з чарівним французьким акцентом. «Занадто юна», - зауважив Ентоні, помітивши, як супиться мер.

Коли гостей нарешті запросили до столу, Ентоні з полегшенням зітхнув, дізнавшись, що його посадили поряд з Івонною Монкріфф. Вона виявилась ввічливою та цікавою жінкою, яку, на жаль, він абсолютно не цікавив. «Чорти б ухопили цих щасливих жіночок». Дженніфер Стірлінг сиділа ліворуч від журналіста й захоплено гомоніла з сусідом.

- Ви тут часто буваєте, пане О'Харо? - запитав Френсіс Монкріфф, високий, стрункий чоловік, до пари своїй дружині.

- Ні, не часто.

- Тоді ви, очевидно, займаєтесь усім, що пов'язане з діловою частиною Лондона?

- Ні, цим я взагалі не займаюся.

- Хіба ви не пишете про фінанси?

- Я іноземний кореспондент. Працюю.. у гарячих точках за кордоном.

- А Ларрі якраз займається їх створенням, - засміявся Монкріфф. - Про що саме ви пишете?

- Багато про що: війни, голод, епідемії, про всі ці життєві веселощі.

- Не бачу тут нічого веселого, - промовила літня жіночка, роблячи ковток вина.

- Минулого року я висвітлював кризу в Конго.

- Від цього Лумумби самі лише неприємності, - втрутився у розмову пан Стірлінг, - а бельгійці взагалі боягузливі дурні, якщо вважають, що він зможе якось опанувати ситуацію.

- Гадаєте, африканцям не можна довірити самостійне керування власною країною?

- Не так давно Лумумба був босоногим поштарем з джунглів. У Конго немає жодного кольорового з професійною освітою, - пан Стірлінг запалив цигарку й випустив дим. - Як же вони керуватимуть банками чи лікарнями, якщо бельгійці покинуть їхню територію? Це місце одразу перетвориться на зону бойових дій. Мої шахти знаходяться на кордоні між Родезією і Конго, і мені вже довелося посилити службу охорони. Представникам із Конго тепер не можна довіряти.

У кімнаті запала напружена тиша. Ентоні міцно стиснув зуби. Пан Стірлінг загасив цигарку.

- То, пане О'Харо, у якій саме частині Конго ви бували?

- Переважно у Леопольдвілі та Браззавілі.

- Тоді вам чудово відомо, що армія Конго некерована.

- Мені відомо, що боротьба за незалежність - серйозне випробування для будь-якої країни, і якби лейтенант Янссенс повадився дипломатичніше, можна було б зберегти чимало життів.

- Гаразд, - промовив Стірлінг, пильно дивлячись на Ентоні крізь клуби диму. - Отже, ви також стали adeptом культу Лумумби. Черговий наївний ліберал? - холодно всміхаючись, запитав він.

- Складно повірити, що життя простих африканців може стати ще гіршим.

- Тут наші погляди не збігаються, - відрізав Стірлінг. - Мені здається, для деяких людей свобода може стати небезпечним даром.

У кімнаті запала тиша. Було чутно, як вдалині, виїжджаючи на пагорб, гуркоче мотоцикл. Пані Лафаетт знервовано поправила зачіску.

- Що ж, я мало що можу сказати з цього приводу, - порушила мовчанку Дженніфер Стірлінг, розправляючи серветку на колінах.

- Занадто похмура тема для розмови, - погодилася Івонна Монкріфф. - Іноді я дивитися не можу на газетні заголовки. Френсіс читає розділи спортивних та бізнесових новин, я ж віддаю перевагу своїм журналам. Нас мало цікавить політика.

- Моя дружина взагалі не зважає на події, про яких не написали у «Vogue», - відрізав Монкріфф.

Напруження дещо знизилося. Зав'язалася невимушена бесіда, й офіціанти постійно наповнювали келихи гостей. Чоловіки обговорювали фондовий ринок і нерухомість на Рив'єрі. Літне подружжя скаржилось на приплив туристів, які не лише не дають розгорнути активне будівництво, а й мають нахабність вступати у Британський клуб шанувальників бриджу.

- Мені здається, для хвилювання немає причин, - сказав Монкріфф. - Цього року бунгало у Монте-Карло коштують п'ятдесят фунтів на тиждень. Не думаю, що табори на кшталт Батлінс готові платити такі гроші.

- Чув, що Ельза Максвелл запропонувала вкрити гальку піногумою, щоб було приємніше ходити.

- Господи, які ж у людей тут «серйозні проблеми», - пробурмотів Ентоні.

Йому хотілося звідси піти, але це виглядало б надто невиховано з його боку. Усі ці розмови здавалися йому занадто віддаленими, так, ніби він перебуває на іншому кінці Всесвіту. Як вони можуть настільки спокійно говорити про ті жахіття, які кояться в Африці, та будувати свої життя за рахунок людей, які там страждають?

Завагавшись на якусь мить, Ентоні покликав офіціанта й попросив келих вина. Ніхто з гостей не звернув на це уваги.

- То ви збираєтеся написати чудову статтю про мого чоловіка? - запитала Дженніфер Стірлінг, зиркаючи на манжети Ентоні.

Принесли другу зміну страв - свіжі морепродукти. Дженніфер розвернулася до Ентоні, він якраз клав серветку на коліна.

- Не знаю. А варто? Ваш чоловік чудовий?

- За словами нашого дорогого друга Френсіса, мій чоловік - промінь світла в темному царстві комерції. Його фабрики будуються за найвищими стандартами. А дохід збільшується з кожним роком.

- Але я запитую у вас не про це.

- А про що тоді?

- Я запитую, чи він чудовий, - повторив своє запитання Ентоні. Він розумів, що поводиться зухвало, але алкоголь уже розпалив його.

- Не думаю, що вам, пане О'Харо, варто запитувати мене про це. Дружина навряд чи може об'єктивно відповідати на такі запитання.

- О, з власного досвіду можу сказати, що лише дружини можуть бути найбільш неупередженими і жорстокими.

- Та що ви кажете! Ну ж бо, продовжуйте.

- Хто ж іще через кілька тижнів після весілля дізнається про всі недоліки чоловіка та може розповісти про всі уразливі місця? Що вони, власне, постійно роблять.

- Ваша дружина, здається, безсердечна жінка. Мені подобається, як ви про неї говорите.

- Насправді моя дружина - напрочуд мудра жінка, - відрізав Ентоні, спостерігаючи за тим, як Дженніфер запирає до рота чергову креветку.

- Справді?

- Так. Їй вистачило мудрості покинути мене кілька років тому.

Дженніфер простягла йому майонез. Коли він відмовився його взяти, вона сама поклала йому ложечку на тарілку.

- Чи не значить це, пане О'Харо, що ви були недостатньо чудовим?

- Недостатньо чудовим чоловіком? Думаю, що так. В інших аспектах я, звісно, сама досконалість. І будьте ласкаві, називайте мене Ентоні, - промовив він, копіюючи прийнятну в цих колах зарозумілу манеру спілкування.

- У такому разі, Ентоні, переконана, що ви знайдете спільну мову з моїм чоловіком. Він про себе такої ж думки, - промовила Дженніфер, поглянувши на Стірлінга, а тоді знову на Ентоні, затримавши на ньому свій погляд достатньо довго, аби він зрозумів, що серйозно помилявся щодо неї.

До того часу, поки принесли основну страву - рулет з яловичини з вершками і грибами - Ентоні дізнався, що Дженніфер Стірлінг, у дівочтві Верріндер, була заміжньою чотири роки. Вона мешкала переважно у Лондоні, у той час як її чоловік постійно перебував у відрядженнях на своїх шахтах по всьому світу. Коли їм набридало світське життя Лондона, вони тікали на Рив'єру, де проводили усю зиму, кілька літніх місяців та свята. Дженніфер розповіла, що тут усі одне одного знають, і уважно спостерігала за дружиною мера, яка сиділа навпроти. Нікому б не захотілося жити тут постійно, ніби рибка в акваріумі. Усе, що вона йому розповідала, вказувало на те, що перед журналістом лише чергова дружина багатія, якій набридло розкішне життя. Проте Ентоні побачив у Дженніфер Стірлінг іще дещо: вона була занадто самотня і занадто розумна для свого становища, і, судячи з усього, ще не усвідомила, до чого це може призвести за рік чи два. Поки лише ледь помітний сум в її очах говорив про те, що вона здогадується, у якому становищі опинилася, здогадується, що стала заручницею безкінечного і беззмістовного вихору світського життя.

У Дженніфер не було дітей, і вона пояснювала це тим, що для створення сім'ї чоловік і жінка повинні знаходитися принаймні в одній країні. На цих її словах Ентоні на мить здалося, що вона до нього заграє, проте її наївний вигляд говорив, що ця ситуація її радше веселить, ніж засмучує.

- А у вас є діти, Ентоні? - поцікавилася вона.

- Одна дитина, здається, все ж таки є. Мій син живе зі своєю мамою, яка робить усе можливе, аби я ніяк не зміг збити його зі шляху, - сказав Ентоні і збагнув, що пристойно випив. У тверезому стані він би ні за що не розповідав про Філліпа.

Цього разу за усмішкою він помітив серйозний погляд, так, ніби вона розмірковувала, чи заслуговує він на співчуття. Аби приховати збентеженість, він налив собі ще вина і промовив:

- Усе гаразд. Він...

- Яким чином ви можете збити його з наміченого шляху, пане О'Харо? - запитала донька мера Марієтта, яка сиділа навпроти.

- Підозрюю, мадемуазель, що мене самого доволі легко збити зі шляху, - відповів журналіст. - Якби я сам не погодився написати улесливу статтю про пана Стірлінга, гадаю, мене б переконала смачна їжа та приємна компанія за цим столом. - Він зробив паузу, а тоді запитав: - А вас легко збити зі шляху, пані Монкріфф?

Йому здавалося, що Івонна була найбільш невинною гостею сьогоднішнього вечора.

- Та простіше простого. Тільки от ніхто навіть не намагається, - відповіла вона.

- Не мели дурниць, - з любов'ю промовив її чоловік. - Мені знадобився лише місяць, аби тебе зіпсувати.

- Тобі довелося дорого за мене заплатити, любий. На відміну від пана О'Хари, у тебе немає ані зовнішності, ані чарів, - кинула вона, посилаючи чоловіку повітряний поцілунок. - З нас усіх спокусити не можна хіба що Дженні. Хіба ж вона не янгол?

- Немає такої людини на світі, для якої неможливо підібрати правильну ціну, - сказав Монкріфф. - І наша мила Дженні тут не є винятком.

- Так і є, Френсісе. Ось пан Лафаетт - істинний зразок непідкупності, - промовила Дженніфер, і куточки її губ ехидно задерлися. Очевидно, випила забагато вина. - Зрештою, у колах французьких політиків немає такого явища, як розбещеність.

- Люба, мені здається, у тебе немає достатньо знань, аби обговорювати французьку політику, - перервав її Лоренс Стірлінг.

Ентоні помітив, як щоки Дженніфер почали наливатися рум'янцем.

- Я лише хотіла сказати...

- Не треба нічого говорити, - байдуже сказав він.

Дженніфер кліпнула і втупилася поглядом у тарілку. Розмови різко обірвалися.

- Мені здається, ви маєте рацію, пані, - галантно підтримав Дженніфер мсьє Лафаетт, ставлячи келих вина на стіл. - Проте я можу розповісти про нечесного негідника, який буде моїм суперником на виборчих перегонах. Звісно ж, за відповідну ціну.

Хвиля сміху пройшлася над столом. Маріетта, ніби випадково, торкнулася ноги Ентоні під столом. А Дженніфер, яка сиділа поряд, тихо давала офіціантам накази прибирати зі столу. Монкріффи активно перемовлялися через пана Демарсьєра, який сидів між ними.

«Господи! - подумав Ентоні. - Що я тут роблю? Це не мое життя». Лоренс Стірлінг говорив із сусідом та співчутливо кивав. «От дурень», - подумав Ентоні, хоча він чудово розумів, що в цій ситуації сам більше скидається на дурня. Дружина від нього пішла, кар'єра розвалилася, багатства так і не накопичив. Згадка про сина, співчуття Дженніфер та випитий алкоголь зовсім зіпсували йому настрій. Ентоні залишалося лише одне: він покликав офіціанта й попросив налити йому ще келих вина.

Подружжя Демарсьєр покинуло маєток Стірлінга після одинадцятої, Лафаетти пішли одразу ж за ними - вранці важлива нарада, пояснив мер, додавши: «Ми, французи, починаємо день раніше за вас, англійців». Тоді мер потис руки усім гостям на великій веранді, на якій вони пили каву і бренді, і звернувся до Ентоні: «Чекатиму на вашу статтю, пане О'Харо. Було приємно з вами познайомитись».

- Навзаєм, - похитуючись, відповів Ентоні. - Ви відкрили для мене чарівний світ місцевої політики.

Ентоні був дуже п'яний. Слова зривалися з його вуст іще до того, як він встигав подумати про те, що скаже. Він часто закліпав очима, злякавшись, що його останню фразу можуть неправильно зрозуміти. Ентоні погано пам'ятав, про що йшла мова останні кілька годин. Погляд мера на якусь мить зустрівся з Ентоні. Тоді він прибрав руку й розвернувся.

- Тату, я затримаюся тут трохи, якщо ти не проти? Переконана, один із цих джентльменів не відмовиться провести мене додому, - звернулася до батька Маріетта, багатозначно поглянувши на Ентоні, який енергійно захитав головою на знак згоди.

- Мені може знадобитися ще й ваша допомога, мадемуазель, - промовив Ентоні, - я не маю жодного уявлення, де я.

- Я простежу, щоб вона дісталася додому без пригод, - сказала Дженніфер, цілючи на прощання мера та його дружину. - Дякую, що завітали до нас сьогодні.

Ще Дженніфер сказала щось французькою, але Ентоні нічого не зрозумів.

Під вечір денна спека помітно спала, однак Ентоні цього майже не помічав. Він прислухався до плескоту хвиль, дзенькоту келихів, уривків розмов Монкріффа і Стірлінга, які обговорювали фондовий ринок та перспективи закордонних інвестицій. Проте відмінний коньяк, який хтось налив йому в келих, захоплював усю увагу журналіста. Він звик до самотності у незнайомій країні, йому було комфортно проводити час наодинці з собою, але сьогодні ввечері він почувався неврівноваженим та дратівливим.

Він поглядав на трьох жінок, двох брюнеток і одну білявку. Дженніфер Стірлінг виставила вперед руку, показуючи, очевидно, нову каблучку. Дві інші щось бурмотіли та ледь чутно сміялися. Час від часу Маріетта кидала погляд на Ентоні й усміхалася. Вони там щось замислили? «Обережно, Ентоні, - сказав він самому собі, - їй усього сімнадцять. Занадто юна для тебе».

Було чутно цокотіння цвіркунів та жіночий сміх, з маетку линули мелодії легкого джазу. Ентоні на мить заплющив очі, а тоді поглянув на годинник - година промайнула непомітно. У нього було тривожне відчуття, що він задрімав. У будь-якому разі, вже був час повертатися додому.

- Гадаю, мені час повертатися в готель, - сказав він чоловікам, ледве піднімаючись із крісла.

- Мій водій вас відвезе, - промовив Лоренс Стірлінг, підводячись на ноги й тримаючи у руці величезну сигару.

- Ні-ні, не варто, - запротестував Ентоні. - Свіже повітря піде мені на користь. Дякую за... за цікавий вечір.

- Зателефонуйте мені вранці в офіс, якщо вам знадобиться будь-яка додаткова інформація. Я буду там до обіду, а тоді лечу в Африку. Хіба що ви хочете подивитися на мої шахти. Африка завжди з радістю нас зустріне...

- Іншим разом, - відповів Ентоні.

Стірлінг коротко і впевнено потис руку Ентоні. Монкріфф узяв з нього приклад, а тоді мовчки відсалютував.

Ентоні розвернувся й попрямував до воріт. Доріжку прикрашали невеличкі ліхтарики у клумбах. У далекому нічному морі мерехтіли вогні кораблів. Легкий вітерець доносив до нього з тераси ледь чутні голоси.

- Цікавий хлопець, - сказав Монкріфф, але тон його голосу свідчив про зовсім протилежне.

- Самовдоволеній зануда, - пробурмотів собі під носа Ентоні.

- Пане О'Харо, ви не проти, якщо я пройдуся з вами?

Ентоні повернувся, похитуючись. Перед ним стояла Маріетта, в накинутому на плечі кардигані, стискаючи у руках сумочку.

- Я знаю дорогу до міста. Тут є гірська стежка, можемо пройти там. Мені здається, що самі ви точно заблукаєте, - сказала дівчина, беручи Ентоні, який ледве стояв на ногах, під руку. - Нам пощастило, що сьогодні чисте небо. Бачитимемо принаймні куди йти.

Якусь мить вони йшли мовчки. Ентоні прислуховувався до шарудіння піску під ногами, аж раптом він зачепився за невисокий кущ лаванди і тихо зітхнув. Незважаючи на погожий вечір та приємну супутницю, він відчував тугу і не розумів за чим.

- Щось ви притихли, пане О'Харо. Ви там ще не заснули? - запитала Маріетта.

З маєтку до них линув сміх.

- Скажіть, вам подобаються такі вечори? - запитав Ентоні.

- Доволі милий маєток, - знизала плечима вона.

- Милий маєток. Це ваш критерій того, наскільки вдалим був вечір, мадемуазель?

- Маріетта. Називайте мене просто Маріетта, - сказала дівчина, піднявши брову, але не звернула уваги на його різкий тон. - Тобто ви хочете сказати, що вам цей вечір не сподобався?

- У компанії таких людей, - промовив Ентоні, розуміючи, що він забагато випив і зараз поводить себе агресивно, - мені хочеться дістати револьвер, запхати його до рота й спустити гачок.

Маріетта захихотіла, й Ентоні, задоволений її очевидною підтримкою, продовжив говорити.

- Чоловіки вихваляються тим, у кого що є. Жінок цікавлять лише їхні кляті прикраси. У них є гроші, можливості робити те, що хочеться, або іздити туди, куди хочеться, але жоден з них ні за що не висуне носа зі свого обмеженого світу. - Ентоні знову спіткнувся, але Маріетта встигла його підхопити. - Я б краще провів вечір разом з жебраками, які вештаються біля готелю «Кап». Якщо, звісно, люди на кшталт Стірлінга ще не вичистили все до блиску і не повивозили небажаних людей у якусь відлюдну місцину...

- А я думала, вам сподобалася пані Стірлінг, - сказала Маріетта з нотками докору в голосі. - Принаймні половина чоловічого населення Рив'єри у неї таємно закохана.

- Маленька, розпечена жіночка, яка вдало вийшла заміж і не має жодної власної думки у голові. Такі знайдуться у кожному місті, мадемуаз... Маріетто. Красива лялька з порожньою головою, - продовжував він свою тираду і не одразу помітив, що дівчина зупинилася.

Відчувши якесь напруження в повітрі, Ентоні розвернувся і з жахом помітив, що за декілька кроків від нього стояла Дженніфер Стірлінг. Вона тримала у руках його лляний піджак, і біляве волосся було залите місячним сяйвом.

- Ви забули це, - промовила вона крізь зуби, простягаючи руку. Її очі невдоволено блищали.

Ентоні підійшов і взяв свій піджак.

- Перепрошую, пане О'Харо, що ми так вас розчарували. Що наше життя аж настільки вас ображає. Очевидно, аби заслужити ваше схвалення, потрібно мати темну шкіру і жити у бідності.

- Господи! - промовив він і зітхнув. - Мені дуже шкода. Я... я дуже п'яний.

- Це точно. У будь-якому разі я прошу вас не нападати на Лоренса у статті, якою б не була ваша думка про мене та мій зіпсований спосіб життя, - промовила Дженніфер і попрямувала до маетку.

Ентоні скривився і беззвучно вилаявся. Аж тут до нього долинули її останні слова:

- Можливо, наступного разу, перш ніж погоджуватися провести час у компанії таких зануд, ви добре подумаете і зрозумієте, що можна просто відмовитися.

4

Ти не дозволяла мені тримати тебе за руку, навіть торкатися твого маленького пальчика, персику мій милий.

Чоловік до жінки, у листі

- Мадам, я не заважатиму вам, якщо увімкну пилосос? - Дженніфер почула кроки з коридору і присіла. - Ой! Ваші речі... Я не знала, що ви хочете прибрати у кімнаті. Дозвольте вам допомогти, - промовила пані Кордоза, стоячи у дверях із пилососом у руці.

- Ні, дякую, пані Кордозо, - відповіла Дженніфер, витерши лоба та розглядаючи вміст свого гардероба, який було розкидано по підлозі спальні. - Займайтеся своїми справами. Я лише розбираю речі, аби знати, де що є.

- Як скажете, пані, - відповіла покоївка. - Закінчу свої справи і піду в крамницю. У холодильнику є м'ясна нарізка. Ви казали, що не хочете на обід нічого важкого.

- Так, цього цілком досить. Дякую, - відповіла Дженніфер.

А тоді вона знову залишилася на самоті, глухий гуркіт пилососа поступово віддалявся коридором. Дженніфер випрямила спину і відкрила чергову коробку із взуттям. З допомогою пані Кордоза вона ось уже кілька днів займалася весняним прибиранням посеред зими. Дженніфер діставала усе з полиць та сервантів, розглядала, вивчала, перекладала, наводила чистоту з великою швидкістю, намагалася запам'ятати своє майно та показати, нарешті, будинку, який вперто відмовлявся її приймати, хто тут справжня хазяйка.

Усе почалося задля розваги, аби не замислюватися надто багато над тим, що їй потрібно грати якусь відведену роль. Проте з часом це заняття перетворилося на спосіб встановлення зв'язку з будинком, можливість

з'ясувати, хто вона і ким була. Дженніфер знайшла листи, світлини та свої дитячі альбоми – на одному фото маленька Дженніфер з хвостиком сиділа на білому пухкенькому поні. Ретельно розглядаючи карлючки у зошитах та легковажні жартівливі листи, вона з полегшенням зрозуміла, що багато моментів їй знайомі. Вона замислилась над тією прірвою, яка пролягла між розпеченим, усіма обожнюваним і навіть дещо зіпсованим дівчам, яким вона була колись, та жінкою, якою стала.

Вона дізналася про себе практично все, що могла, але почуття загубленості і чужого життя не хотіло її покидати. Учора ввечері, після двох келихів мартіні, вона поскаржилася на це Івонні.

– Люба, це нормально, таке трапляється з усіма, – співчутливо промовила подруга, гладячи Дженніфер по руці. – Ти собі навіть не уявляєш, скільки разів я прокидалася, дивилася на свого чарівного чоловіка, який міцно спав та від якого несло перегаром, і думала: «Господи! Як я тут взагалі опинилася?»

Дженніфер спробувала усміхнутися. Як завжди, ніхто не хотів сприймати її слова всерйоз, тому жінці не залишалось нічого, окрім як змиритися з цим. Наступного дня після вечери, схвильована і засмучена, Дженніфер вирушила в лікарню, аби поговорити з паном Гаргрівзом. Він одразу ж запросив її у свій кабінет, хоча Дженніфер здалося, що це радше знак уваги до дружини впливового чоловіка, аніж професійне ставлення до роботи. Вислухавши Дженніфер, лікар сказав їй приблизно те саме, що й Івонна, лише не в такій грубій формі.

– Черепно-мозкова травма може по-різному впливати на людину, – сказав він, гасячи цигарку. – Декому стає складніше зосереджуватися, інші починають плакати у невідповідні моменти, треті переживають тривалі напади агресії. У мене було чимало пацієнтів-чоловіків, які проявляли не характерну для них жорстокість після отриманої травми. Депресія – доволі поширена реакція на те, що з вами сталося.

– Це дещо більше, ніж звичайна депресія, пане Гаргрівз. Я справді сподівалася, що з часом... що зможу з часом стати колишньою.

– Хочете сказати, вам це не вдалося?

– Усе якось не так. Не так, як має бути, – вона невпевнено всміхнулася. – Іноді мені здається, що я втрачаю здоровий глузд.

Він кивнув так, ніби чув це вже сотні разів.

– Час дійсно лікує, Дженніфер. Я розумію, що це заяложена фраза, але повірте мені, це дійсно так. Не намагайтеся досягти якогось особливого правильного відчуття. Наслідки черепно-мозкових травм індивідуальні. Ви можете почуватися дивно, «якось не так», як ви висловилися, ще доволі довго. Тому я випишу вам пігулки, вони мають допомогти. І намагайтеся не думати про те, що відбувається, – сказав лікар, виписуючи рецепт.

Дженніфер його вислухала, взяла рецепт і вийшла з кабінету.

«Намагайтеся не думати».

Повернувшись додому, вона почала наводити порядок та перебирати речі. У неї була цілісінька гардеробна, забита речами, у шкатулці з горіха лежали чотири золоті каблучки з дорогоцінним камінням, а в іншій – багато біжутерії. У Дженніфер було дванадцять капелюшків, дев'ять пар рукавичок та вісімнадцять пар взуття, зробила висновок жінка, прибираючи останню коробку в шафу. Вона підписувала кожен коробку: «низькі підбори»,

«бордові», «вечірні», «із зеленого шовку». Вона приміряла кожну пару, намагаючись пригадати, коли їх взувала. Кілька разів у її свідомості з'являлися туманні спогади: її ноги у чобітках із зеленого шовку, вона виходить із таксі, можливо, у театр, проте всі ці спогади були гнітуче ефемерними і зникали раніше, ніж вона могла на них зосередитися.

«Намагайся не думати».

Дженніфер якраз клала останню пару взуття в коробку, аж раптом помітила якусь книгу. Це був дешевий історичний роман, що лежав між папером для пакування та коробками. Дженніфер поглянула на обкладинку, але ніяк не могла пригадати сюжету цієї книги, хоча з іншими книжками, які були в неї вдома, таких проблем не було.

«Мабуть, я купила її, але передумала читати, – припустила вона, продивившись кілька перших сторінок, – виглядає доволі похмуро». Вона вирішила погортати книгу ввечері, а тоді, якщо їй не сподобається, віддати її пані Кордозі. Дженніфер поклала книгу на столик біля ліжка та обтрусилася спідницею від пилу. Зараз треба зайнятися більш важливими справами, наприклад прибрати весь цей гармидер і вирішити нарешті, що одягти на вечерю.

З ранковою поштою прийшло два листи. «Ніби під копірку написані», – подумала Мойра, читаючи їх, – однакові симптоми та скарги від працівників тієї ж фабрики, де вони почали працювати майже двадцять років тому. Можливо, її директор мав рацію, і це все витівки профспілок. Їм, звісно, і раніше час від часу надсилали такі листи, але зараз вони буквально йшли один за одним.

Мойра відірвалася від листа і побачила, що директор повертається з обідньої перерви. Що ж йому сказати? Він потис руку пану Велфорду, на їхніх обличчях були задоволені усмішки, ознака того, що зустріч пройшла вдало. Не довго думаючи, Мойра прибрала листи у верхню шухляду столу. Вона принесла їх разом з рештою, навіщо даремно турбувати директора. Тим паче секретарка чудово знала, якою буде його реакція. Якусь мить вона уважно спостерігала за тим, як її директор проводжає пана Велфорда з конференц-зали до ліфта. Вона пригадала ранкову розмову. Окрім них, в офісі нікого не було. Інші секретарки рідко приходять на роботу раніше дев'ятої, а от Мойра завжди приїжджає на годину раніше, аби заправити кавоварку, розкласти папери, перевірити пошту, яка прийшла ввечері, та переконатися в тому, що до появи директора все працює як слід. Зрештою, це була її робота, до того ж їй подобалося снідати в офісі: тут вона почувалася не такою самотньою, як удома, особливо після смерті матері.

Стірлінг запросив Мойру до кабінету, трохи підводячись та піднімаючи руку. Він знав, що вона це помітить: вона завжди одним оком стежила за ним, раптом йому щось знадобиться. Мойра розправила спідницю і швидко увійшла в кабінет, очікуючи, що він почне надиктовувати чергового листа чи попросить принести якийсь звіт, натомість він підвівся і тихо зачинив за секретаркою двері. Вона з усіх сил намагалася не виказувати свого хвилювання, адже він ще ніколи не зачиняв за нею двері, жодного разу за п'ять років роботи. Мойра пригладила волосся.

– Мойро, пам'ятаєте, ми говорили з вами про дещо кілька тижнів тому? – тихо промовив Стірлінг, підходячи ближче до секретарки.

Вона витріщилася на пана Стірлінга, заціпенівши від того, наскільки близько він до неї стояв, та несподіваного повороту подій, і захитала

головою, не розуміючи, що він має на увазі – виглядала трохи по-дурному, пригадувала Мойра пізніше.

– Справа, про яку ми говорили, – у його голосі відчувалися нотки роздратування, – після того, як моя дружина потрапила в аварію. Я хотів уточнити, ви впевнені, що більше нічого не приходило?

– А, так-так, звісно, – заторохтіла Мойра, нервово смикаючи комірець сорочки. – Ні, сер. Я двічі ходила туди, як ви просили, але нічого не приходило. – На мить Мойра замислилась, а тоді додала: – Зовсім нічого не було. Я в цьому впевнена.

Він полегшено кивнув, а тоді несподівано ніжно їй усміхнувся.

– Дякую, Мойро. Ви ж знаєте, наскільки я вас ціную, правда?

Мойра відчула задоволення. Пан Стірлінг підійшов до дверей і відчинив їх, додавши:

– Ваша обережність завжди була вашою найбільшою перевагою.

– Я.. Ви завжди можете покладатися на мене. Ви ж знаєте, – набравши повні груди повітря, промовила Мойра.

– Що таке, Мойро? – запитала її одна з машиністок, коли пізніше того ж дня нашттовхнулась на секретарку у жіночій вбиральні. Вона тихесенько мугикала собі щось під носа.

– Маєш вигляд, ніби кішка, якій дали сметану, – сказала машиністка, обережно наносячи на губи помаду і трохи парфумів на шию. – Невже Маріо з поштового відділу нарешті впав до ніг нашої Мойри? – промовила вона, і з сусідньої кабінки почувся уїдливий регіт.

– Якби ти приділяла роботі хоча б частину того часу, який проводиш за безглуздими плітками, Філліс, то могла б уже давно стати кимось більшим, ніж молодшою машиністкою, – відрізала Мойра, виходячи з убиральні.

Але навіть нестримний регіт, який прокотився, коли вона попрямувала в офіс, не зміг зіпсувати її настрою.

Площа була прикрашена різдвяними гірляндами. Великі білі продовгуваті лампочки висіли між ліхтарними стовпами у вікторіанському стилі та обплітали стовбури дерев у парках.

– Щороку раніше, – промовила пані Кордоза, обертаючись від панорамного вікна у вітальні до Дженніфер, яка щойно увійшла до кімнати. – А ще навіть не грудень, – додала покоївка, затуляючи фіранки.

– Зате яка краса навколо, – відповіла Дженніфер, одягаючи сережки. – Пані Кордозо, чи не могли б ви застебнути гудзика позаду. Ніяк не можу до нього дістати.

Рука Дженніфер поступово загоювалася, проте рухливість іще не відновилася настільки, щоб жінка могла одягатися без сторонньої допомоги.

Пані Кордоза взяла кінчики комірця, застебнула гудзик, обтягнутий темно-синім шовком, і відійшла назад, чекаючи, поки Дженніфер обернеться.

– Ця сукня завжди вам личила, – зауважила покоївка.

Дженніфер уже звикла, що в такі моменти ледь стримується, аби не запитати: «Що, правда? Я її вже одягала?» Вона навчилася майстерно приховувати свої почуття, переконавши всіх навколо у тому, що остаточно стала собою колишньою.

- Щось не можу пригадати, коли одягала її востаннє... - трохи подумавши, промовила вона.

- На ваш день народження. Ви ходили у якийсь ресторан у Челсі.

Дженніфер сподівалась, що це розбудить якісь спогади, але нічого не відбулося.

- Так-так, - промовила вона з легкою усмішкою, - чудовий був вечір!

- Сьогодні якийсь особливий вечір, мадам?

Дженніфер поглянула на себе у дзеркало, що висіло над каміном, - біляве волосся дбайливо вкладене у м'які локони, очі підведені ретельно розтушованим олівцем, і відповіла:

- Ні, що ви. Монкріффи запросили нас на вечерю і танці. Все ті ж люди, все ті ж розваги.

- Я затримаюся ще на годину, якщо ви не заперечуєте. Потрібно накрохмалити простирадла.

- А ми платимо вам за понаднормову роботу? - не довго думаючи, запитала Дженніфер.

- Звичайно, пані, - відповіла покоївка. - Ви та ваш чоловік надзвичайно щедрі.

Лоренс - вона й досі не могла називати його Ларрі, як це робили інші, - сказав, що затримається на роботі довше, тому Дженніфер запропонувала взяти таксі до його офісу, щоб звідти разом поїхати на вечерю до друзів. Йому не надто сподобалась ця ідея, але вона наполягла на своєму. Впродовж останніх кількох тижнів вона намагалася частіше виходити з дому, аби показати свою незалежність. Вона ходила на шопінг, одного разу з пані Кордозою, а іншого - сама. Проголювалася Кенсінгтон-хай-стріт, намагаючись упоратися з натовпами людей, постійним шумом і штовханиною. За кілька днів до цього вона придбала в магазині накидку, не тому, що вона їй сподобалась чи була потрібна, їй просто хотілось повернутися додому з почуттям досягненої мети.

- Мадам, вам допомогти одягнутися? - запитала покоївка, тримаючи в руках темно-синє пальто з парчі. Пані Кордоза тримала пальто за плечі, щоб Дженніфер могла просунути одночасно обидві руки в рукава. Шовкова підкладка приємно пом'якшувала важкість парчі. Дженніфер одягла пальто, поправила комір, повернувшись до покоївки й запитала:

- А чим ви займаєтесь вечорами? Після того, як ідете звідси.

- Чим я займаюся? - покоївка розгублено закліпала.

- Я хотіла спитати, куди ви йдете?

- Я повертаюся додому, - відповіла покоївка.

- До... своїх рідних? - запитала Дженніфер, думаючи про те, що вона стільки часу проводить з цією жінкою і нічого ні про неї не знає.

- Мої рідні у Південній Африці. Дві дорослі доньки та два внуки.

- Ну, звісно ж. Пробачте, ніяк не можу все пригадати. Не пригадую, щоб ви говорили коли-небудь про свого чоловіка.

- Він пішов з життя майже вісім років тому, мадам, - відповіла покоївка, дивлячись у підлогу. - Він був керівником на шахті у Трансваалі, - додала пані Кордоза, поки Дженніфер розгублено мовчала. - Ваш чоловік запропонував мені цю роботу, щоб я могла утримувати свою сім'ю.

- Мені так шкода, пробачте мені, - промовила Дженніфер, відчуваючи, що безцеремонно вдерлася у чуже життя. - Я ще не пригадала всього. Прошу, не думайте, що я... - Дженніфер залилась рум'янцем, дивлячись, як пані Кордоза хитає головою. - За нормальних обставин я б ніколи...

- Прошу вас, мадам, я все розумію, - обережно заспокоїла її покоївка. - Ви ще не повністю повернули колишню себе.

Вони стояли і дивилися одна на одну, пані Кордоза докоряла собі за те, що поводить надто фамільярно. Проте Дженніфер думала зовсім про інше.

- Пані Кордозо, - промовила вона, - як гадаєте, я сильно змінилася після аварії? Пані Кордозо? - повторила Дженніфер, помітивши, як покоївка затримала погляд на її обличчі.

- Можливо, зовсім трішки.

- Що саме в мені змінилося?

Покоївка здавалася наляканою, і Дженніфер помітила, що вона боїться казати правду. Але тепер Дженніфер не могло ніщо зупинити.

- Будь ласка, тут не може бути правильної чи неправильної відповіді, просто останнім часом... Останнім часом усе таке дивне для мене... Тому мені хотілося б дізнатися, як було раніше...

- Ви стали трохи спокійнішою, - промовила покоївка, схрестивши руки на грудях, - менше часу проводите з іншими.

- Хочете сказати, раніше я була щасливішою?

- Мадам, прошу, - розгублено промовила покоївка, перебираючи намисто на шиї. - Я не знаю, що вам відповісти, і мені справді вже час іти. Я накрохмалю простирадла завтра, якщо ви не заперечуєте, - відповіла вона і пішла геть, так що Дженніфер не встигла їй нічого заперечити.

Дженніфер одразу зрозуміла, чому ресторан «Вічкомбер» у готелі «Мейфейр» був найпопулярнішим закладом у місті: увійшовши разом з чоловіком у залу, що була всього за кілька ярдів від холодних лондонських вулиць, Дженніфер раптом опинилася в тропічному раю. Кругла барна стійка і стеля були оздоблені бамбуком. На підлозі розкидані водорості, а з балок під стелею звисали рибальські сіті і буйки. З вбудованих у декоративні скелі динаміків лунала гавайська мелодія, яку весь час приглушував галас відвідувачів, які завітали сюди у п'ятницю ввечері. На одній зі стін було намальоване блакитне небо та нескінченний пляж з білим піском, а в барі стояла фігура напівоголеної жінки, яка колись прикрашала ніс корабля.

Поряд з нею, намагаючись повісити капелюха на одну з різьблених вішалок, стояв Білл.

- Дженніфер! Ну, нарешті! Івонно, а ти вже знайома з русалонькою Етель? - крикнув він, знімаючи капелюха і радісно ним махаючи.

- Будь уважною, - прошепотіла Івонна, вітаючись із ними. - Вайолет залишилася вдома, а Білл уже встиг добряче хильнути.

Лоренс відпустив руку Дженніфер, і вони пішли за свій столик. Івонна сіла навпроти Дженніфер, а тоді елегантно махнула рукою, кличучи Анну і Домініка, які також щойно прийшли. Коли Дженніфер проходила повз Білла, який сидів на протилежному боці, він схопив Дженніфер за руку і поцілував її.

- Білле, ти негідник! - захитав головою Френсіс. - Припини, бо я покличу Вайолет.

- А де Вайолет? Чому вона залишилася вдома? - запитала Дженніфер, очікуючи, доки офіціант відсуне їй стілець.

- Дитина захворіла, і вона боїться, що нянька не впорається, - промовила Івонна, іронічно піднявши брову.

- Тому що діти - завжди на першому місці, - промовив Білл. - Тому лишайтеся такими, якими ви є, леді, - підморгнув він Дженніфер. - Нам, чоловікам, також потрібна жіноча турбота.

- Замоємо що-небудь? Що у них тут є хорошого?

- Я візьму «Май Тай», - сказала Анна.

- А я «Королівський ананас», - промовила Івонна, розглядаючи коктейльне меню, на обкладинці якого була зображена жінка у гавайській спідниці.

- А ти, Ларрі? Дай вгадаю, «Балійський скорпіон»? Щось із жалом на хвості? - вихопив Білл меню в Івонни.

- Звучить огидно. Мені віскі.

- Тоді я оберу коктейль для чарівної Дженніфер. Дженні, люба, як щодо «Прихованої перлини»? Чи, може, «Падіння гавайської красуні»? Як тобі?

- Як скажеш, Білле, - засміялася Дженніфер.

- А я тоді замовлю «Нещасного негідника», адже це про мене, - сказав він життєрадісно. - Гарзд, то, може, потанцюємо?

Спочатку принесли напої, а тоді - замовлені страви: свинину по-полінезійськи, креветки з мигдалем і стейк із соусом з перців. Дженніфер, яка швидко захмеліла від коктейлю, зрозуміла, що не може змусити себе з'їсти навіть шматочок. Галас у ресторані посилювався; у кутку почала грати жива музика, парочки вийшли на танцмайdanчик, а гості за столиками змагалися, хто голосніше говоритиме. Верхнє світло згасло, залишилися лише настільні лампи з кольорового скла, з яких линуло м'яке червоно-золотисте сяйво. Дженніфер дивилася на своїх друзів. Білл продовжував пускати їй бісики, ніби очікуючи від неї схвалення; Івонна щось розповідала Френсісу, обіймаючи його за плече; Анна відірвалася від свого кольорового коктейлю, який вона повільно потягувала крізь соломинку, і зайшлася реготом. І ось у Дженніфер знову з'явилося це відчуття, воно накочувалося, як невблаганна хвиля, їй знову здалося, що вона повинна

бути деінде, але не тут. Вона була далеко від друзів, почувалася, ніби у скляній кульці. Раптом Дженніфер нестерпно захотілося додому. Не варто було так багато пити, от дурненька. Вона зустрілася поглядом з чоловіком і всміхнулася йому, сподіваючись на те, що не виглядає настільки розгубленою, як відчувається. Але він не усміхнувся їй у відповідь. «У мене все на обличчі написано», – з жалем подумала вона.

– То в чому річ? – запитав Лоренс, обертаючись до Френсіса. – Що за свято?

– Хіба нам потрібен привід, аби зібратися разом? – втрутився Білл, потягнувши через довгу смугасту соломинку ананасовий коктейль Івонни, а вона робила вигляд, що не помічає цього зухвальства.

– У нас є новини, правда, люба? – промовив Френсіс.

– Ще й які! – відповіла Івонна, відкинувшись на спинку крісла та дістаючи з сумочки цигарку.

– Ми зібрали вас тут сьогодні, наших найкращих друзів, тому що хочемо, аби ви першими про це дізналися, – почав Френсіс, дивлячись на дружину. – Десь за шість місяців у нас з'явиться маленький Монкріфф.

Якусь мить усі сиділи мовчки.

– Ти вагітна? У вас буде дитина? – промовила здивовано Анна.

– Ну, ми точно її не в магазині купуємо, – радісно всміхнулась Івонна густо нафарбованими губами.

– Це чудова новина! – підскочила зі свого місця Анна, щоб обійняти подругу. – Молодчина!

– Повір мені, багато розуму тут не треба, – розсміявся Френсіс.

– Це точно, зате треба дещо інше, – сказала Івонна, і Френсіс жартома пхнув її у бік.

Не розуміючи, що робить, Дженніфер підвелася з-за столу й поцілувала Івонну, ніби якийсь імпульс штовхав її до цього.

– Це безперечно прекрасна новина, – промовила вона, не розуміючи, чому відчувається настільки розгубленою. – Вітаю.

– Я хотіла сказати тобі раніше, – взяла її за руку Івонна, – але вирішила зачекати, доки ти...

– Не стану собою. Звісно ж, – випросталася Дженніфер. – Але це дійсно чудово, я за тебе неймовірно рада.

– Ви наступні, – голосно промовив Білл, звертаючись до Лоренса та Дженніфер. – Залишилися лише ви. Давай, Ларрі, хутчіше. Не розчаровуй нас.

Сорочка Білла виглядала зім'ятою, краватка була напіврозв'язаною. Дженніфер зашарілася, вона сподівалася, що у напівтемному приміщенні ресторану цього ніхто не помітить.

– Усьому свій час, Білл, – м'яко обірвав його Френсіс. – Нам для цього знадобився не один рік. Спочатку потрібно вдосталь насолодитися життям.

- Що? Ти називаєш це насолодою? - вигукнула Івонна, і всі розсміялися.

- Ну, так. А куди поспішати?

- Зовсім нікуди, - підтримала його Дженніфер, спостерігаючи за тим, як її чоловік дістає з внутрішньої кишені сигару та обережно відрізає кінчик.

Вони поверталися додому на таксі. Друзі стояли на замерзлій бруківці тротуару: Івонна махала рукою, Френсіс турботливо підтримував її за лікоть. Домінік та Анна пішли трохи раніше, а Білл виконував серенади перед перехожими.

- Чудова новина, правда? - промовила Дженніфер.

- Ти справді так гадаєш? - він дивився у вікно таксі на темні вулиці, які де-не-де освітлювали ліхтарі.

- Діти - це чудово.

- Білл жакливо напився, правда? - Вона дістала з сумочки пудру і подивилася на своє відображення, яке нарешті припинило її дивувати.

- Білл - дурень, - промовив її чоловік, усе ще витріщаючись у вікно.

Десь вдалині залунала сирена. Дженніфер закрила сумочку й поклала руки на коліна, розмірковуючи над тим, що б іще такого сказати.

- А ти... А про що ти подумав, коли почув цю новину?

Він повернувся до неї. Одну половину його обличчя освітлювала лампа у салоні авта, а друга залишалась у темряві.

- Я маю на увазі Івонну. У ресторані ти майже нічого не говорив.

- Я подумав, - сказав він з неприхованим сумом у голосі, - що Френсісу Монкріффу неабияк пощастило.

Більше вони не сказали одне одному ні слова. Коли таксі під'їхало до маєткю, Лоренс розплачувався з водієм, а Дженніфер вийшла з авта і почала повільно підніматися кам'яними сходами. У їхньому кварталі світло горіло лише біля їхнього будинку, від чого заметений снігом тротуар здавався блідо-жовтим. Дженніфер помітила, що її чоловік п'яний як ніч, судячи з того, що він ледве тримався на ногах і як піднімався по сходах. Вона намагалася пригадати, скільки віскі він випив, але не змогла - увесь вечір була занурена у власні думки, розмірковуючи над тим, як її сприймають інші. Ще трохи - і її мозок закипить, якщо вона не припинить здаватися нормальною.

- Принести тобі чогось випити? - запитала вона, відчиняючи двері. - Можу зробити тобі чаю, якщо хочеш. - Луна від їхніх кроків прокотилася коридором.

- Ні, дякую, - відповів він, кидаючи пальто на стілець у коридорі. - Піду краще спати.

- А я тоді...

- А ти підеш зі мною.

«То ось у чому справа», – подумала Дженніфер. Вона обережно повісила пальто у шафу і пішла за ним у спальню. Раптово вона пошкодувала, що не напилася сильніше. Тоді б вони могли безтурботно сміятися, як Домінік і Анна, наштовхуючись одне на одного на вулиці. Хоча ні, її чоловік зовсім не був веселуном.

Годинник показував за чверть другу. Лоренс зняв із себе одяг, який залишив валятися на підлозі. Дженніфер помітила, що він був безнадійно втомленим, і на якусь мить їй здалося, що чоловік просто засне. Вона зняла туфлі, і раптом збагнула, що не зможе самотійно розстібнути гудзика на сукні.

– Лоренсе?

– Що?

– Ти не міг би розстібнути мені гудзика? – вона повернулася до нього спиною.

Дженніфер намагалася не здригатися, коли його пальці незграбно потягнули за тканину. Від нього несло віскі і гіркуватим сигарним димом. Він потягнув за гудзика, зачепивши кілька разів пасмо волосся, так що Дженніфер скрикнула від болю.

– Чорт забирай, – зрештою промовив він. – Я його відірвав.

Вона зняла сукню й повернулася до чоловіка, він поклав обтягненого шовком гудзика їй у долоню.

– Нічого страшного, – промовила Дженніфер, намагаючись не засмучуватися.
– Я впевнена, пані Кордоза пришиє його на місце.

Дженніфер повернулася, щоб повісити сукню до шафи, аж тут він схопив її за руку.

– Потім прибереш, – сказав Лоренс, він ледь помітно хитав головою й уважно дивився на Дженніфер напіврозплющеними очима. Він підійшов ближче, нахилився до Дженніфер, обійняв її і почав цілувати.

Вона заплющила очі, відчуваючи, як його руки пестять її ший, плечі, ніби він хапається за неї, аби не втратити рівновагу. Він потягнув її до ліжка, пестячи своїми великими долонями її груди, і привалив своєю вагою. Вона ввічливо відповідала на його поцілунки, намагаючись приховати відразу від його подиху.

– Дженні... – швидко дихаючи, шепотів він, – Дженні.

Принаймні це станеться швидко, думала Дженніфер. Але Лоренс раптово зупинився. Вона розплющила очі й побачила, що він пильно на неї дивиться.

– Що сталося? – запитав він, ледве повертаючи язика.

– Нічого.

– У тебе такий вигляд, ніби я роблю щось жахливе. Тобі справді неприємно?

Він був п'яний, але в його голосі відчувалася якась незрозуміла їй образа.

- Пробач, любий. Я не хотіла, аби ти так подумав, - промовила Дженніфер, підводячись на лікті. - Мабуть, я просто втомилася, - додала вона і взяла його за руку.

- Он воно що. Стомилася.

Вони сиділи поряд на ліжку. Лоренс розчаровано провів рукою по волоссю. Дженніфер мучила провина, але за цим почуттям, вона, на свій сором, відчувала полегшення. Коли мовчання стало нестерпним, вона взяла його за руку і прошепотіла:

- Лоренсе... як гадаєш, зі мною все гаразд?

- Що ти маєш на увазі?

Вона відчула, як слова стали клубком у горлі. Це ж її чоловік: вона безперечно повинна йому довіряти. Дженніфер пригадала, як Івонна дивилася на Френсіса, як вони весь час про щось перешіптувалися; вона пригадала, як Домінік та Анна радісно всідалися в таксі та голосно сміялися.

- Лоренсе...

- Ларрі! - гаркнув він. - Називай мене Ларрі! Невже це так складно запам'ятати?

- Пробач, Ларрі, - промовила вона, закриваючи обличчя руками. - Я все ще відчуваюся так дивно.

- Дивно?

- Так, ніби чогось бракує, - здригнулася вона. - Я відчуваюся так, ніби мушу скласти пазл, але мені не вистачає якоїсь деталі. Мабуть, це звучить безглуздо.

«Будь ласка, скажи мені, що це не так, - беззвучно благала вона. - Обійми мене. Скажи мені, що це все дурниці, що скоро все стане на свої місця. Скажи мені, що Гаргрівз мав рацію і це жакливе почуття зникне. Полюби мене хоч трішечки. Просто побудь поряд, доки я не відчую, що все гаразд, що так і має бути. Просто зрозумій мене».

Але коли Дженніфер поглянула на Лоренса, він дивився на свої черевики, що валялися на килимі поряд з ліжком. Поступово вона зрозуміла, що мовчить він не тому, що намагається знайти відповідь. Його мовчання говорить про дещо страшніше: він мовчить, бо намагається втамувати лють.

- Як гадаєш, Дженніфер, чого саме бракує у твоєму житті? - запитав він тихо і з відчутним холодком у голосі.

- Нічого, - швидко відповіла вона. - Усе гаразд. Я абсолютно щаслива. Я...
- Вона підвелася і пішла у ванну. - Пан Гаргрівз каже, що все скоро минеться. Скоро я знову стану колишньою.

Коли Дженніфер прокинулася, чоловіка у спальні вже не було. У двері тихенько стукала пані Кордоза. Дженніфер розплющила очі й відчула жакливий головний біль.

- Мадам? Бажаєте, аби я принесла вам чашечку кави?

- Було б просто чудово, - прохрипіла Дженніфер.

Вона повільно сіла на ліжку, мружачись від яскравого світла. На годиннику була за чверть десята. Знадвору почувся гуркіт двигуна, скрегіт лопати, якою хтось розчищав сніг, а ще веселе щебетання горобців, які сиділи на гілках дерев.

Хтось поклав на місце речі, що були розкидані ввечері по підлозі. Дженніфер лягла на подушки, пригадуючи подробиці минулого вечора.

Коли вона вийшла з ванної, він повернувся до неї своєю широкою, сильною спиною, утворюючи невидиму нездоланну стіну. Вона відчула полегшення, і разом з тим почувалася розгубленою. На неї наліг безмежний смуток. «Так не можна, – подумала вона. – Потрібно припинити розповідати про свої почуття. Я буду хорошою, я буду доброю. Минулої ночі я зробила йому боляче, це моя провина».

«Намагайся не думати».

У кімнату постукала пані Кордоза. Вона принесла каву і два тонких тости.

– Я подумала, ви зголодніли.

– Дуже мило з вашого боку. Пробачте. Мені варто було прокинутися на кілька годин раніше.

– Я поставлю каву сюди, – промовила пані Кордоза й обережно поставила тацю на ліжко, а чашку з кавою на столик поряд. – Не буду вас більше турбувати, якщо вам щось знадобиться – я унизу.

Пані Кордоза кинула погляд на багряний шрам на руці Дженніфер і хутко відвернулася.

Покоївка вийшла з кімнати, Дженніфер потяглася за чашкою, аж раптом її увагу привернула книжка, що лежала поряд, – той самий любовний роман, який вона планувала переглянути й віддати пані Кордозі. «Спочатку вип'ю кави, – подумала вона, – а тоді спущуся вниз. Було б непогано вибачитися перед пані Кордозою за ту дивну розмову минулого вечора».

Дженніфер зробила ковток, узяла книжку й почала гортати сторінки. Вона заледве могла розібрати рядки, що розпливались у неї перед очима. Раптом з книжки випав якийсь аркуш. Дженніфер відклала роман убік і підняла листок з підлоги. Повільно розгорнула і почала читати.

Кохана!

Я не зміг сказати тобі усього, що хотів, – ти так хутко втекла. Але я не хотів тебе відштовхнути. Ти була настільки далеко від правди, що мені навіть важко про це думати.

Правда ось у чому: ти не перша заміжня жінка, з якою я кохався. Ти знаєш, як я живу, і, чесно кажучи, такі стосунки цілком мене влаштовували. Я не хотів ні з ким зближуватися. Коли ми вперше зустрілися, я вирішив, що ти не станеш винятком з правила.

Але потім ти увійшла до мене в номер у суботу, у тій чарівній сукні, і попросила мене розстібнути гудзика на шиї. І як тільки я торкнувся твоєї шкіри, одразу збагнув: якщо ми кохатимемося, це стане катастрофою для нас обох. Моя люба, ти навіть не уявляєш, як це жити подвійним життям. Ти ж така щира та неперевершена. Бути порядною людиною – велике задоволення,

навіть якщо зараз ти цього не розумієш. Тому я не хочу брати на себе відповідальність за те, що ти можеш втратити частину себе.

А я у ту саму мить, коли ти поглянула на мене, зрозумів: якщо зроблю те, що хочеш ти, то пропаду. Я не зможу тебе кинути, не зможу вчинити з тобою так, як з іншими. Я не зможу ввічливо вітатися з Лоренсом, зустрічаючи вас у якомусь ресторані. Я ніколи не зможу змиритися з тим, що ти належиш іще комусь. Увесь цей час я себе обманював. Саме тому, кохана, я застібнув цього проклятого гудзика на твоїй сукні. Саме тому я вже дві ночі не сплю, картаючи себе за єдиний порядний вчинок у своєму житті.

Пробач мені. Б.

Дженніфер сіла на ліжку, дивлячись на одне-єдине слово. Лоренс.

Лоренс.

А це означало лише одне.

Листа було адресовано їй.

5

Не хочу, аби тобі було погано, але мені дуже ніяково через те, що між нами сталося. Усе мало бути інакше. Чесно кажучи, я гадаю, нам не варто більше бачитися.

(Одружений) чоловік – жінці, в електронному листі

Ентоні О'Хара прокинувся у Браззавілі. Він дивився на вентилятор, лопаті якого повільно кружляли над його головою, сонячне світло пробивалося крізь жалюзі, й Ентоні замислився, чи помре він цього разу. Голову ніби затисло у лещатах, гострий біль пронизував скроні. Нирки боліли так, ніби минулої ночі хтось добряче відгамселив їх молотом. У роті пересохло, присмак був жакхливий, на додачу його нудило. Він відчув наближення незрозумілої паніки. У нього стріляли? Побили під час вуличних заворушень? Ентоні заплющив очі, сподіваючись почути бодай якісь звуки вулиці: крики рознощиків їжі, постійний тріск радіоприймачів, довкола яких збирались люди, і, сидючи навпочіпки, намагалися почути, де очікується чергове заворушення. Нічогісінько. Тиша. Це жовта лихоманка, і цього разу вона точно його доб'є. Але не встиг він додумати цю думку, як зрозумів, що знайомі звуки Конго кудись зникли: ніхто не кричав з відчинених вікон, у барах не було чути музики, ніхто не запікав квангу в банановому листі. Ані пострілів, ані розмов на лінгала чи суахілі. Тиша. Лише поодинокі крики чайок, які линули звідкись здалеку і час від часу її порушували. Це не Конго. Франція. Він був у Франції.

На якусь мить від відчув вдячність, а тоді все заглушив різкий біль. Лікар попереджував, якщо він знову нап'ється, почуватиметься ще гірше, подумав Ентоні, з усіх сил намагаючись мислити логічно. Пан Робертсон буде задоволений, якщо дізнається, наскільки точним виявився його прогноз.

Впевнившись, що зможе зайняти вертикальне положення і не осоромитись, Ентоні звисив ноги з ліжка і спочатку підійшов до вікна, намагаючись не звертати увагу на запах поту і порожні пляшки на столику, які нагадували про довгу ніч напередодні. Він обережно відсунув фіранку й поглянув на

затоку, яка переливалася під сонячним промінням блідо-золотавим сяйвом. Червоні дахи будинків на схилах були викладені черепицею, а не іржавими листами металу, як на бунгало в Конго, їхні мешканці – здорові, щасливі люди, які йшли набережною, розмовляючи, прогулюючись, кудись поспішаючи. Білі люди. Багаті люди. Ентоні примружився. Ця картинка була занадто невинною, занадто ідеальною. Ентоні почало нудити, він опустив фіранку й побрів, спотикаючись, у ванну кімнату. Його знудило, він почувався найнещаснішою людиною на землі. Коли він знову зміг випростатися, то невпевнено заліз у душ і притулився до стіни. Він простояв так хвилин двадцять, сподіваючись на те, що тепла вода змие з нього увесь бруд.

«Ну ж бо, візьми себе в руки».

Ентоні одягнувся, замовив у номер каву і, почувуючись трохи легше, сів за стіл. Годинник показував за чверть одинадцятую. Йому потрібно було надіслати статтю, матеріал для якої він збирав минулого вечора. Він плянув на нерозбірливі закарлючки у записнику, намагаючись пригадати, чим завершився той вечір. Спогади плутались: ось Марієтта стоїть перед ним біля входу в готель і намагається його поцілувати. Він рішуче їй відмовляє, хоча й картає себе за цю дурість: дівчина доволі непогана, до того ж нібито не проти. Проте того вечора йому хотілося зробити бодай щось хороше.

Господи! Дженніфер Стірлінг, тендітна і скривджена, тримала його піджак. Вона випадково підслухала його грубу тираду про всю їхню компанію. А що він про неї сказав? «Маленька, розпещена жіночка... не має жодної власної думки у голові». Ентоні заплющив очі. На мить йому здалося, що працювати у зонах військових конфліктів набагато легше та безпечніше. Там ти точно можеш визначити, хто твій ворог.

У номер принесли каву. Він зробив глибокий вдих і залпом випив усю чашку. Тоді зняв телефонну слухавку та попросив оператора з'єднати його з Лондоном.

Пані Стірлінг!

Я огидна свиня. Хотів би я звалити все на втому чи неадекватну реакцію на морепродукти, але боюся, що у всьому винен алкоголь, який мені не варто було вживати, та запальний характер, що є абсолютно неприйнятним у товаристві. Навряд чи Ви могли б сказати про мене більше, ніж я сам, за останні кілька годин, коли протверезів.

Прошу, дозвольте мені перепросити. Можливо, Ви дозволите запросити Вас та пана Стірлінга на обід, перш ніж я повернуся в Лондон. Я буду дуже радий, якщо Ви надасте мені таку можливість.

Ваш присоромлений,

Ентоні О'Хара

P.S. Додаю до листа копію статті про Вашого чоловіка, яку я надіслав у Лондон, аби запевнити Вас, що повівся пристойно хоча б у цьому.

Ентоні згорнув листа, поклав його у конверт, запечатав і перевернув. Судячи з усього, він був ще не зовсім тверезим: він не міг пригадати, коли востаннє писав такі ввічливі листи.

І тут він збагнув, що не знає адреси одержувача. Він тихенько вилаявся, розлючений власною дурістю. Минулого вечора водій Стірлінга забрав його з готелю, а дорогу додому, за винятком кількох прикрих невдач, він заледве пам'ятає.

У консьєржа в готелі також не вдалось витягти нічого корисного.

- Стірлінг? - запитав він і захитав головою.

- Ви його знаєте? Багата й поважна людина, - сказав Ентоні, у роті все ще відчувалася сухість.

- Мсьє, - відповів консьєрж, - тут усі багаті й поважні.

Денне повітря було наповнене приємними ароматами, воно здавалося практично білим на тлі блакитного неба. Ентоні вийшов з готелю і спробував пригадати, яким шляхом їхав учора ввечері з водієм. Дорога зайняла менше десяти хвилин, можливо, йому все ж таки вдасться знайти потрібний будинок? Тоді він би залишив листа під дверима і пішов геть. Ентоні намагався не думати про те, що робитиме, коли повернеться у місто: тіло з самого ранку нагадувало йому про довгі стосунки з алкоголем, і зсередини піднімалося бажання чогось хильнути. Це могло бути що завгодно - пиво, вино, віскі. Нирки все ще боліли і його трохи трусило. «Прогулянка піде мені на користь», - думав Ентоні, вітаючись з усміхненими жінками, які проходили мимо у капелюшках від сонця.

Небо над Антибом було яскраво-синім, на білому пляжі відпочивали туристи. Ентоні пригадав, що на цьому перехресті вони повернули ліворуч і виїхали на дорогу, обабіч якої стояли викладені плиткою маєтки, а тоді дорога звертала на пагорб. Усе сходиться. Сонце обікало його шию і пекло в голову, на якій був солом'яний капелюх.

Ентоні зняв піджак, повісив його на плече й пішов далі. Але як тільки він вийшов за місто й опинився на пагорбах, то одразу ж заблукав. Він повернув ліворуч біля церкви, яка здалася йому знайомою, і почав підніматися на пагорб. Сосни і пальми траплялися все рідше, аж доки зовсім не зникли, прихопивши з собою прохолодний затінок; бліді скелі й асфальт плавився від спеки. Ентоні відчув, як шкіру почало стягувати, а це означало, що на вечір він точно матиме сонячний опік.

Час від часу повз Ентоні проїжджали авто, розкидаючи навсбіч фонтани гравію. Учора ввечері йому здавалося, що маєток Стірлінгів зовсім недалеко; він ішов поволі, насолоджуючись ароматом трав та приємною прохолодою вечора. Зараз же він вдивлявся в дорогу попереду, і його впевненість у тому, що він іде у правильному напрямку, швидко зникла.

«Дону Франкліну сподобалось би це», - подумав Ентоні, зупиняючись, аби витерти спітніле чоло серветкою. Ентоні, який обійшов усю Африку та перетнув безліч кордонів, заблукав у кількох кроках від дитячого майданчика якогось мільйонера. Він відійшов убік, пропускаючи чергове авто, але, як тільки його фари промайнули повз Ентоні, почувся різкий скрип гальм. Авто зупинилося і почало здавати назад.

З «Daimler SP250» вийшла Івонна Монкріфф і, знявши окуляри, бадьоро запитала:

- Ви з глузду з'їхали? Хочете тут спектись?

Ентоні здивовано витріщився на Івонну, а тоді помітив Дженніфер Стірлінг, яка сиділа за кермом. Вона пильно дивилася на нього з-за скелець темних

сонцезахисних окулярів, волосся було зібране у хвостик, на обличчі жодних емоцій.

- Доброго дня, - промовив Ентоні, знімаючи капелюха. Раптом він збагнув, що його зім'ята сорочка наскрізь просякнута потом, а обличчя блищить на сонці.

- Заради всього святого! Що ви робите так далеко від міста, пане О'Харо? - запитала Дженніфер. Шукаєте гарячий матеріал для нової статті?

Він зняв піджака з плеча, запхав руку до кишені і дістав з неї листа.

- Я... я хотів віддати вам це.

- Що це?

- Вибачення.

- Вибачення?

- За мою ганебну поведінку минулого вечора.

Дженніфер не збиралася брати листа.

- Дженніфер, передати тобі? - з подивом запитала Івонна, помітивши, що подруга сидить нерухомо.

- Ні. Ви б не могли прочитати його вголос, пане О'Харо? - запитала жінка.

- Дженніфер!

- Якщо пан О'Хара його писав, то, я впевнена, він зможе промовити ці слова, - за темними окулярами обличчя Дженніфер виражало байдужість.

Ентоні якийсь час стояв нерухомо, дивлячись на порожню дорогу та залите сонцем село, що розкинулось унизу під схилом.

- Я б усе ж таки...

- Це не схоже на вибачення, пане О'Харо, вам так не здається? - запитала вона з милою усмішкою. - Будь-хто зможе швидко накидати кілька слів.

Івонна Монкріфф дивилася на свої руки, хитаючи головою.

Окуляри Дженніфер усе ще були спрямовані на Ентоні, вона могла розгледіти його силует за темними скельцями.

Ентоні відкрив конверт, дістав аркуш паперу і, трохи замислившись, зачитав їй текст. Його голос звучав незвично гучно серед гір. Коли він закінчив, то згорнув листа і запхав назад у кишеню. Він почувався збентеженим, на якусь мить між ними зависла напружена тиша, яку порушував лише гуркіт мотора.

- Мій чоловік, - зрештою промовила Дженніфер, - сьогодні вранці поїхав в Африку.

- У такому разі я був би радий, якщо ви та пані Монкріфф приймете моє запрошення на обід, - сказав Ентоні, поглянувши на годинник. - Точніше кажучи, на ранню вечерю.

- Пробачте, але я змушена відхилити цю пропозицію. Френсіс хотів, аби ми разом подивилися ввечері на якусь яхту. Це, звісно, мрії, але я вже пообіцяла.

- Ми підкинемо вас до міста, пане О'Харо, - запропонувала Дженніфер, киваючи головою на маленьке задне сидіння авто. - Не хочу бути винною в тому, що найбільш шанований журналіст газети «Нейшн» отримав сонячний удар і на додачу ще й алкогольну інтоксикацію.

Дженніфер зачекала, доки Івонна вилізе з машини, аби Ентоні міг сісти позаду, а тоді дістала з бардачка носову хустинку і передала її Ентоні.

- Ось, - сказала вона, - тримайте. І, до речі, ви знаєте, що йшли зовсім не в той бік? Ми живемо он там, - промовила вона, вказуючи на обрамлений деревами схил з іншого боку.

Помітивши легку усмішку на вустах Дженніфер, Ентоні зрозумів, що отримав пробачення, і дві жінки миттю засміялися. Ентоні О'Хара з полегшенням одягнув капелюха, й авто помчало вузькою доріжкою назад у місто.

* * *

Авто потрапило в затор майже одразу після того, як вони висадили Івонну біля готелю Святого Георга.

- Поводьтєся добре! - промовила жінка, махаючи їм на прощання рукою.

Ентоні помітив, що вона промовила це з таким спокоєм, ніби точно знала, що інакше не може бути.

Але як тільки вони залишилися вдвох, настрої одразу ж змінився. Дженніфер Стірлінг затихла і почала слідкувати за дорогою набагато уважніше, ніж якихось двадцять хвилин тому. Ентоні нишком поглянув на її злегка засмагли руки, профіль, поки вона пильно дивилася на задні фари авто, що їхало перед ними. Йому здалося, що вона сердилася на нього сильніше, ніж він думав.

- То коли ваш чоловік повернеться з Африки? - запитав він, порушуючи тишу.

- Десь за тиждень. Він рідко затримується там на довше, - відповіла вона, дивлячись крізь бокове скло авто і намагаючись зрозуміти, звідки взявся цей затор.

- Більше схоже на невелику відпустку для такого короткого періоду.

- Вам краще знати, пане О'Харо.

- Мені?

- Вам же все відомо про Африку, - промовила Дженніфер, зводячи одну брову. - Ви самі так казали вчора ввечері.

- Усе?

- Ви знаєте, що більшість чоловіків, які тримають там свій бізнес, - аферисти.

- Я таке казав?

- Авжеж, ви сказали це мсьє Лафаетту.

- Пані Стірлінг, - почав Ентоні, сповзаючи вниз на сидінні.

- Не хвилюйтеся так, Лоренс цього не чув. Френсіс чув, але в нього там зовсім невеличкий бізнес, тому він не сприйняв це зауваження на свій рахунок.

Авто зрушило з місця.

- Будь ласка, дозвольте запросити вас на обід, - промовив Ентоні. - Я б хотів показати, що насправді не такий негідник, як вам здається. Хоча б на півгодини.

- Гадаєте, вам вдасться так швидко змінити мою думку? - всміхнулася вона.

- Б'ємося об заклад? Покажете, куди краще піти?

Офіціант приніс їй лимонад у довгій склянці. Вона зробила ковток, а тоді відкинулася на спинку стільця й замислено поглянула на море.

- Чудовий краєвид, - промовив він.

- Так, - погодилась вона.

Її волосся шовковими білявими хвилями спускалося на плечі. Взагалі-то Ентоні не подобалися білявки, він віддавав перевагу нетрадиційній красі, за якою приховувалась тонка чарівність.

- А ви не будете пити?

- Мені не можна, - зізнався він, дивлячись на склянку.

- Дружина заборонила?

- Колишня дружина, - виправив він її. - Ні, порада лікаря.

- Значить, учорашній вечір був для вас дійсно нестерпним?

- Я не часто проводжу час у такій компанії, - знизав плечима Ентоні.

- Випадковий гість, значить.

- Мушу зізнатися, що збройні конфлікти лякають мене набагато менше, ніж такі вечірки.

- То ви як Вільям Бут, - промовила вона, і на її вустах з'явилася усмішка, а в очах промайнули пустотливі іскорки. - Як же ви примудрилися потрапити у зону бойових дій Рив'єри?

- Бут? - запитав він і збагнув, що при згадці про невдачливого персонажа книги Во він уперше за весь день широко всміхнувся. - Гадаю, ви маєте повне право називати мене гірше.

У ресторан увійшла пані, притискаючи до своїх великих грудей маленького песика з круглими очіцями-намистинками. Вона пройшла повз столики з якоюсь втомленою упевненістю, так, ніби могла не думати ні про що, окрім місця, куди прямувала. Коли вона нарешті присіла за вільний столик

недалеко від них, то полегшено зітхнула. Вона поставила песика на підлогу, він завмер, підібгав хвоста і почав тремтіти.

- Отже, пані Стірлінг...

- Дженніфер.

- Дженніфер. Розкажіть про себе, - промовив Ентоні, злегка нахилиючись уперед.

- Зачекайте, але ж це ви збиралися мені щось розповісти. Точніше показати.

- Справді?

- Так, те, що ви не негідник. І, здається, у вас на це є лише півгодини.

- Он воно що. І скільки часу в мене залишилось?

- Трохи більше ніж дев'ять хвилин, - відповіла Дженніфер, дивлячись на годинник.

- Як гадаєте, я зможу впоратися з цим завданням?

- Ви ж не сподіваєтесь на те, що я вам усе так просто розповім?

Вони замовкли. Він - бо не знав, що сказати, а таке з ним відбувалося частенько, а вона - тому, що шкодувала про зухвалість сказаного. Ентоні О'Хара пригадав свою останню коханку, дружину дантиста, рудоволосу дівчину з такою білою шкірою, що вона здавалася майже прозорою і на яку Ентоні боявся зайвий раз дивитися. Вона була спустошена тривалою байдужістю чоловіка, тому Ентоні підозрював, що вона так легко піддалася його залицянням через бажання помститися, а не від взаємної симпатії.

- Чим ви займаєтеся, Дженніфер?

- Я боюся вам розповідати, - промовила Дженніфер і помітила здивування на обличчі Ентоні, - не хочеться вас розчаровувати, але в мене не так уже й багато занять.

Те, як вона це говорила, свідчило про те, що їй зовсім не страшно.

- Але ж ви господарюєте у двох будинках...

- Це не так. Тут у нас є прислуга, а в Лондоні з господарством чудово поряється пані Кордоза.

- Тоді чим займаєтесь ви?

- Я проводжу коктейльні вечірки, звані вечери. Роблю речі красивими. Прикрашаю собою заходи.

- Вам це чудово вдається.

- А ви експерт у цьому питанні? Так тут потрібні особливі навички.

Він не міг відірвати від неї погляду. Особливо його приваблювало те місце, де злегка піднята верхня губа з'єднувалася з ніжною шкірою під носом. Ця частина обличчя точно мала якусь назву, й Ентоні був переконаний, що коли дивитиметься дуже довго, то безперечно пригадає.

- Я зробила так, як мені казали в дитинстві: знайшла багатого чоловіка і роблю його щасливим, - промовила Дженніфер, і усмішка зникла з її обличчя.

Можливо, не такий досвідчений чоловік не звернув би на це уваги - незначне напруження в погляді, за яким приховується дещо набагато складніше, ніж могло здатися спочатку.

- Я збираюся випити чого-небудь, - сказала Дженніфер. - Сподіваюся, ви не заперечуватимете.

- Так, звісно. А я насолоджуватимусь опосередковано.

- Опосередковано, - повторила вона замислено й поклікала офіціанта, аби той приніс мартіні з льодом.

«Лише освіжаючий напій, - подумав Ентоні, - не схоже, аби вона намагалася щось приховати чи забутись під дією алкоголю». Від цього він почувався трохи розчарованим.

- Якщо вам стане від цього краще, - промовив він весело, - то єдине, що я вмю робити, - це працювати.

- Цілком ймовірно, - відповіла вона. - Чоловіки віддають перевагу роботі, а не марнуванню часу.

- Марнуванню часу?

- Щоденними турботами. Спілкуванням з людьми, які поведуться не так, як тобі хочеться, і відчують те, що ти ніколи б не відчував. На роботі можна досягати результатів, бути майстром своєї справи. Люди починають вас слухатися.

- У моєму світі все трохи інакше, - засміявся Ентоні.

- Ви можете написати статтю, а наступного дня вона лежатиме у всіх газетних кіосках. Хіба це не змушує вас пишатися собою?

- Раніше змушувало. Зараз уже ні. З часом це проходить. Не думаю, що зробив щось таке, чим можна дійсно пишатися. Усе, про що я пишу, недовговічне. Вже наступного дня у мою статтю загортатимуть сендвічі.

- Тоді навіщо ви так тяжко працюєте?

Ентоні ковтнув, намагаючись відігнати спогади про сина. Несподівано він відчув непереборне бажання випити, але зміг опанувати себе, усміхнувся і промовив:

- З тієї причини, що ви казали. Так набагато простіше, ніж розбиратися з чимось іще.

Їхні погляди зустрілися, і на якусь мить усмішка зникла з її обличчя. Дженніфер залилась легким рум'янцем і поволі помішувала соломинкою лід у келиху з мартіні.

- Опосередковано, - повільно промовила вона. - Ентоні, вам доведеться пояснити мені значення цього слова.

Вона промовила його ім'я так, ніби вони були давніми друзями і безсумнівно скоро побачаться знову.

- Воно означає... - в Ентоні пересохло у горлі, - воно означає отримувати задоволення від того, що задоволення отримує хтось інший.

Дженніфер підвезла Ентоні до готелю. Він зайшов у номер, влігся на ліжко і пробув так майже годину, витріщаючись у стелю. Тоді спустився до рецепції, попросив в адміністратора листівку і написав сину, сподіваючись на те, що Кларисса її передасть.

Повернувшись у номер, Ентоні помітив, що під дверима лежить записка:

Дорогий Буте!

Поки що ви не переконали мене в тому, що ви не негідник. Але я хочу дати вам ще один шанс. У мене раптово змінилися плани на вечір. Я збираюся вечеряти в ресторані готелю «Каліпсо», який знаходиться на вулиці Сен-Жак, і буду рада, якщо ви складете мені компанію. О 8-й вечора.

Ентоні двічі перечитав послання, швидко спустився вниз і надіслав Дону телеграму:

НЕ ЗВЕРТАЙ УВАГУ НА ОСТАННЮ ТЕЛЕГРАМУ КРАПКА ЗАЛИШАЮСЯ ПРАЦЮВАТИ НАД СЕРІЄЮ СТАТЕЙ ПРО ВИЩИЙ СВІТ РИВ'ЄРИ КРАПКА ДОДАМ ОПИС МОДНИХ ТЕНДЕНЦІЙ КРАПКА

Він усміхнувся, склав телеграму й передав адміністратору, уявляючи обличчя редактора, коли той її прочитає. А тоді почав думати, як почистити костюм, аби до вечора виглядати неперевершено.

Того вечора Ентоні О'Хара був неймовірно чарівним. Таким йому б варто було бути під час вечері з паном Стірлінгом. Таким йому варто було бути, коли він був одружений. Він був дотепним, ввічливим та галантним. Дженніфер ніколи не була в Конго, її чоловік казав, що «такі речі не для неї», тому Ентоні з усіх сил намагався бути не схожим на Стірлінга і зробити все, аби вона всім серцем полюбила цю країну. Він розповідав про витончені, обсажені деревами вулиці Леопольдвіля, про бельгійських поселенців, які за величезні кошти перевозили з собою консерви і напівфабрикати, аби не їсти місцеву їжу.

Він розповідав про шок, який пережили місцеві європейці, коли повстав гарнізон Леопольдвіля і їм довелося перебратися у відносно спокійний Стенлівіль.

Ентоні хотів показати себе з найкращого боку, аби Дженніфер дивилася на нього із захопленням, а не жалістю і роздратуванням. І тут сталося щось надзвичайне: намагаючись здаватися чарівним та життєрадісним незнайомцем, Ентоні раптом збагнув, що поступово стає самим собою. Йому пригадалися слова матері, які вона повторювала йому в дитинстві: «Усміхайся, і тобі стане краще», але тоді він їй не вірив.

Дженніфер, у свою чергу, також поводитися невимушено. Вона більше слухала, ніж говорила, як і належало жінці, яка вміла правильно

спілкуватися, а коли вона сміялася, він намагався розсмішити її ще більше. Ентоні подумки зрадив, що решта відвідувачів ресторану зиркали на них із захопленням: «Погляньте лише на ту щасливу парочку за шістнадцятим столиком». І, схоже, Дженніфер зовсім не турбувало те, що її могли побачити в компанії з незнайомим чоловіком. Можливо, так влаштоване життя у Рив'єрі – постійне спілкування з чужими чоловіками та дружинами. Ентоні намагався не думати про іншу можливу причину такої поведінки: людина його статусу, його соціального рівня не несе загрози її репутації.

Зовсім скоро їм принесли головну страву, і тут біля їхнього столика з'явився чоловік в ідеально припасованому костюмі. Він розцілував Дженніфер в обидві щоки, вони обмінялися люб'язностями, а тоді вона його представила:

– Річарде, любий, знайомся, пан Бут, – промовила вона без натяку на усмішку. – Він працює над статтею про Ларрі для однієї лондонської газети. Я розповідаю йому деталі й намагаюся переконати в тому, що промисловці та їхні дружини не найнудніші люди у світі.

– Не думаю, що хтось додумається звинуватити тебе у занудстві, Дженні, – промовив він, протягуючи Ентоні руку. – Річард Кейс.

– Ентоні... Бут. Світське життя Рив'єри зовсім не виглядає нудним. Пан та пані Стірлінги чудово мене прийняли, – відповів Ентоні, намагаючись бути дипломатичним.

– Можливо, пан Бут напише кілька рядків і про тебе. Річард – власник готелю на пагорбі, з якого відкриваються найкращі краєвиди. Він завжди у самому серці подій Рив'єри.

– Можливо, наступного разу, коли надумаете відвідати Рив'єру, пане Бут, ми знайдемо для вас хороший номер, – промовив чоловік.

– Було б чудово, але спершу я мушу дізнатися, чи сподобалося пану Стірлінгу те, що я про нього написав. Раптом мені не дозволять більше сюди приїжджати, – відповів Ентоні, розмірковуючи про те, що вони з Дженніфер говорять сьогодні про Лоренса так, ніби він, невидимий, стоїть між ними.

Того вечора Дженніфер сяяла. Вона випромінювала енергію, яка, на його думку, призначалася лише йому. «Це все через мене?» – запитував він самого себе, дивлячись, як вона їсть. «Можливо, вона просто насолоджується тим, що вирвалася з-під пильного ока чоловіка?» Пригадавши, як зневажливо спілкувався з нею Стірлінг минулого вечора, Ентоні спробував дізнатися її власну думку про ринки збуту, пана Макміллана, королівське весілля, але так, щоб вона не погоджувалася з ним, а говорила те, що думала насправді. Дженніфер мало знала про те, що відбувалося навколо, зате непогано розбиралася у людській природі та широко цікавилася тим, про що Ентоні розповідав їй, загалом була чудовим співрозмовником. Ентоні на мить пригадалася Кларисса, її уїдливі зауваження про людей навколо та готовність почуватися ображеною за найменшого натяку на зневажливість. Він раптом збагнув, що не отримував такого задоволення від вечери вже багато років.

– Мені вже час іти, – промовила Дженніфер, поглянувши на годинника, коли їм принесли каву та невелику срібну тацю з тістечками.

Ентоні поклав серветку на стіл, відчуваючи страшенне розчарування.

- Ви не можете цього зробити, - промовив він, швидко додавши: - Я все ще не впевнений, що мені вдалося змінити вашу думку щодо мене.

- Справді? Мені здається, річ ось у чому, - вона повернулася, вказуючи тілом на Річарда Кейса, який сидів за барною стійкою з друзями й одразу ж відвів погляд, роблячи вигляд, що не спостерігає за ними.

Дженніфер пильно подивилася на Ентоні, ніби випробовуючи його. І, очевидно, він пройшов цю перевірку, бо вона нахилилася до нього і пошепки запитала:

- Ви вмієте гребти?

- Гребти?

Вони спустилися на набережну. Вона роздивлялася човни, так ніби була не впевнена в тому, що впізнає його, якщо не прочитає назву. Зрештою вона вказала на маленьку шлюпку. Ентоні заліз усередину і допоміг Дженніфер сісти навпроти. Дув теплий бриз, у чорній темряві мирно мерехтіли вогні баркасів.

- Куди ми прямуємо? - запитав він, знімаючи піджак, кладучи його на сидіння та беручи у руки весла.

- Гребіть он туди. Я скажу, коли ми будемо на місці.

Він грів повільно, прислухаючись до того, як хвилі бились об борт човна. Вона сиділа навпроти, загорнувшись у шаль, і пильно стежила за тим, щоб вони не збилися з курсу.

Ентоні ні про що не думав. За звичних обставин він би розробляв стратегічний план та думав над наступним кроком, очікуючи незабутньої ночі. Але навіть попри те, що зараз він був з цією жінкою наодинці, попри те, що вона запросила його прогулятися у човні нічним морем, він не знав, як саме завершиться цей вечір.

- Ось, - промовила вона, вказуючи кудись у ніч. - Ось воно.

- Ви ж казали, що це човен, - промовив Ентоні, вражений елегантністю білосніжної яхти.

- Це і є човен, великий човен, - зізналася вона. - Я не дуже люблю яхти і буваю тут всього кілька разів на рік.

Вони пришвартували шлюпку і піднялися на борт.

Дженніфер запропонувала йому сісти на лавку з подушками, а сама пішла у рубку. За кілька хвилин вона повернулася, й Ентоні помітив, що вона зняла своє взуття. Він намагався не витріщатися на її мініатюрні ступні.

- Я приготувала безалкогольний коктейль, - промовила Дженніфер, тримаючи у руках келихи. - Мені здалося, що ви вже не можете дивитися на мінеральну воду.

Тут, доволі далеко від берега, було тепло, хвилі м'яко, ледь відчутно вдарялися об яхту. Позаду виднілись вогні нічного міста, уздовж узбережжя

іздили поодинокі машини. Ентоні думав про Конго, і йому здавалось, що з пекла він потрапив прями́сінько у рай.

Дженніфер налила собі мартіні й умости́лася на лавці навпроти.

- То, - почав він, - як ви познайомилися зі своїм чоловіком?

- З чоловіком? Ви все ще збираєте матеріал для статті?

- Ні, просто цікавлюсь.

- Навіщо?

- Хочу дізнатися... мені цікаво, як люди опиняються разом, - взяв себе в руки Ентоні.

- Ми познайомилася на благодійному заході. Він передавав кошти на реабілітацію поранених військових. Ларрі сів за мій столик, запросив мене на вечерю. Ось так усе й сталося.

- Оце і все?

- Він був доволі прямолінійним. За кілька місяців він зробив мені пропозицію, і я погодилася.

- Ви були зовсім юні.

- Мені було двадцять два. Батькам сподобався Лоренс.

- Тому що в нього є гроші?

- Тому що вони вважали його чудовим варіантом. Він був надійним і мав хорошу репутацію.

- А для вас ці речі мають значення?

- Вони мають значення для всіх, хіба ні? - промовила вона, посмикуючи край спідниці, розпрямляючи та пригладжуючи її. - Тепер моя черга ставити запитання. Скільки років ви були одружені, Буте?

- Три роки.

- Не дуже довго.

- Я досить скоро збагнув, що це була велика помилка.

- А ваша дружина була не проти розлучення?

- Це була її ініціатива, - промовив Ентоні, і Дженніфер поглянула на нього так, ніби намагалася збагнути, чим саме він таке заслужив. - Я не був вірним чоловіком, - додав він, не розуміючи до кінця, навіщо це розповідає.

- Мабуть, ви сумуєте за сином.

- Так, - відповів Ентоні. - Іноді я замислююсь над тим, як вчинив би, якби знав, що так сильно за ним сумуватиму.

- Ви через це п'єте?

- Навіть не намагайтеся, пані Стірлінг, - криво всміхнувся він. - У вас не вийде мене виправити. Занадто багато добрих жінок намагалися врятувати мою грішну душу.

- Хто сказав, що я хочу вас врятувати? - промовила Дженніфер, дивлячись у свій келих.

- Від вас лине... милосердя. Це змушує мене нервувати.

- Якщо людина чимось засмучена, вона не може цього приховати.

- Звідки вам це відомо?

- Я не дурна. Ніхто не може отримати все, чого забажає. І я це знаю не гірше за вас.

- Ваш чоловік може отримати все.

- Дуже мило з вашого боку.

- Я кажу це не тому, що хочу здаватися милим.

На мить їхні погляди перетнулися, а тоді вона відвела очі вбік, дивлячись на море. У повітрі відчувалося напруження, так ніби вони мовчки злостилися одне на одного. Варто було віддалитися від умовностей реального життя, як стосунки між ними миттю змінилися. «Я хочу її», - подумав він і майже переконав себе, що в цьому немає нічого поганого.

- Скільки разів ви спали з заміжніми жінками? - її голос прорізав нічну тишу.

- Мабуть, простіше сказати, що я не часто сплю з незаміжніми, - відповів він, ледь не захлинувшись коктейлем.

- Вважаєте нас безпечнішим варіантом? - припустила вона.

- Так.

- А чому ці жінки сплять з вами?

- Не знаю. Може, тому, що почуваються нещасними.

- А ви, значить, робите їх щасливими.

- На певний час так, мені здається.

- То ви жиголо? - на вустах Дженніфер знову з'явилася ця легка усмішка в кутиках.

- Ні, мені просто подобається кохатися з заміжніми жінками.

Цього разу вона мовчала значно довше. Ентоні міг би порушити цю тишу, якби знав, що сказати.

- Я не збираюся спати з вами, пане О'Харо.

Ентоні двічі прокрутив її слова в своїй голові, перш ніж збагнув, що вона хоче йому сказати, тоді зробив ковток, аби взяти себе в руки, і промовив:

- Добре.

- Правда?

- Ні, - видавив із себе усмішку Ентоні, - не добре. Але доведеться з цим змиритися.

- Я не настільки нещасна, аби спати з вами.

Господи, вона що, бачить його наскрізь? Йому це абсолютно не подобалося.

- Після заміжжя я навіть не цілувалася з іншим чоловіком. Жодного разу.

Кінець ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию (https://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=24866667&lfrom=362673004) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.

notes

Примітки

1

Головний редактор американського видання журналу Vogue з 1988 року. - Тут і далі примітки перекладача, крім окремо зазначених.

2

Багато чого змінилося.